

บทที่ 5

ลักษณะภาวะผู้นำครู การใช้ภาวะผู้นำครู การดำรงอยู่ ของภาวะผู้นำครู และผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำ ครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การนำเสนอข้อมูลในบทนี้ ครั้งนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการศึกษาทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Study) เป็นการศึกษาเชิงอุปมาเป็นหลัก มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนชุมชนสามัคคี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ที่อยู่ในปรากฏการณ์โรงเรียนชุมชนสามัคคี เกี่ยวกับภาวะผู้นำภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมของภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นพบว่า ภาวะผู้นำภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงออกตามบทบาทตามหน้าที่ของครูต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้เป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียนที่มีคุณภาพตามเป้าหมาย โดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ตอนที่ 2 การใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ตอนที่ 3 การดำรงอยู่ของภาวะผู้นำครูในการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 4 ผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ลักษณะภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1.1 ลักษณะภาวะผู้นำครูในการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู

จากปรากฏการณ์ของภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนชุมชนสามัคคี ซึ่งเป็นโรงเรียนตัวอย่าง เป็นโรงเรียนปฏิบัติเป็นเลิศ เป็นโรงเรียนดีศรีตำบล ผ่านการประเมินภายนอกในระดับดีมากและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อยู่ระดับดีขึ้นไปทุกระดับชั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น บุรณาการกับหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนการที่ครูเปลี่ยนแปลง ความพยายามในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียนตามบริบทของชุมชน ดังนั้น ครู จะต้องจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพทุกคนให้ความเชื่อถือและ สามารถนำไปใช้ได้จริงเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น คณะครู และบุคลากร ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นส่วน สำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร เกิดการพัฒนาหรือไม่ มากน้อยเพียงไร ลักษณะภาวะผู้นำของการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู จึงเป็นลักษณะหนึ่ง ที่เป็นลักษณะที่สำคัญ ผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

ความสำเร็จเป็นการทำได้เสร็จในสิ่งที่ต้องการหรือหวังไว้ ซึ่งการจะทำอะไร ได้คงจะต้องมีองค์ประกอบบางประการที่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะทำว่ามีความยากมากหรือน้อย และอาจขึ้นกับสิ่งที่หวังไว้ด้วยว่ามีความเป็นไปได้มากหรือน้อย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพและรู้จักตั้งระดับของความคาดหวังย่อมทำให้มีโอกาสที่ทำได้เองมีความสมหวังกับสิ่งที่ทำได้ และข้อสำคัญคือถ้ารู้จักทำตนเองให้ทุกชั้นน้อยก็จะนำมาซึ่ง ความสำเร็จที่มีความสุข จากปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยได้สังเกต และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนชุมชนสามัคคี ดังตัวอย่าง

“...ผมได้มอบหมายงานให้คณะครู ด้านวิชาการเป็นตัวหลักในเรื่องการใช้หลักสูตร กระจายการทำงานทุกชั้นเรียน ร่วมกันนำหลักสูตรสถานศึกษา มาวิเคราะห์ ก่อนปรับใช้ในการเรียนการสอน...”

(ผู้บริหาร ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2558)

“...เราจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากบริบทของชุมชน ประชาชนชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของดนตรีพื้นบ้าน ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอนและ โชคดีบ้านเรามีปราชญ์ด้านดนตรีที่มีความเชี่ยวชาญ จึงเป็นโอกาสที่ดี ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สัมภาษณ์, 2558)

“...ผมตั้งเป้าหมายไว้ว่า การสอนดนตรีสำหรับเด็กนักเรียนในชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 เป็นการวางพื้นฐานการสอนดนตรีที่ดีและยังสามารถทำให้นักเรียนมีความสุข มีจินตนาการ มีแนวคิดส่งเสริมให้ตัวนักเรียนเองมีความสุขในการเรียนรู้.....”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 3, สัมภาษณ์, 2558)

“...โรงเรียนให้โอกาสในด้านการเรียนรู้เรื่องดนตรีจากปราชญ์ชาวบ้าน จัดชั่วโมงสอนเสริมในคาบเวลาภาคบ่าย 3 โมง ประมาณวันละ 1 ชั่วโมง ครูที่เรียนเสริมก็จะถ่ายทอดความรู้ให้กับครูที่ต้องการเรียนรู้...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 4, สัมภาษณ์, 2558)

“...ขอบค่ะ หนูตั้งเป้าหมายการสอนนักเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ มีดนตรีเป็นประกอบการเรียน นักเรียนชอบมากไม่มีนักเรียนคนไหนขาดเรียนเลย เพราะจะสอดแทรกการสอนดนตรีไทย ร้องเพลง และทำท่าประกอบนักเรียนจะสนุกสนานและชอบค่ะ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 5, สัมภาษณ์, 2558)

“...พวกเราชอบเล่นดนตรี เล่นแล้วสนุก ได้ยินเสียงดนตรีมีอารมณ์อยากเต้น อยากฟ้อนรำขึ้นมาทันทีครับ เห็นเพื่อนที่เคยนั่งเฉยๆพอได้ยินเสียงดนตรี สามารถลุกขึ้นเต้นรำได้ พูดคุยกับเพื่อนๆ ได้ เป็นอะไรที่ทำให้เรามีเพื่อนมากขึ้นครับ...”

(นักเรียน ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 1, สัมภาษณ์, 2558)

“...โรงเรียนนำดนตรี ไปแสดงนอกสถานที่บ่อยๆ ผู้ปกครองชุมชนให้การสนับสนุนเสมอ ผมคิดว่าครูทุกท่านสามารถฝึกนักเรียนได้ดีมาก มีความเก่ง

เชี่ยวชาญด้านดนตรี จากนักเรียนที่เกเร ก็สามารถทำให้นักเรียนเป็นคนดีได้ ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2558)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ข้างต้นและจากการสังเกตของผู้วิจัย เห็นว่าผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยให้ครู บุคลากร นักเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทชุมชน สามารถนำปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนถือเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและสืบทอดสู่ลูกหลานได้ด้วย โรงเรียนยังมีโครงการอนุรักษ์ เรียนรู้และสืบทอดวัฒนธรรมนำสู่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นโครงการที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ ของโรงเรียนและได้รับการยอมรับจากทางหน่วยงานหรือโรงเรียนต่างๆ มากมาย มีผู้มาศึกษาดูงานและจากการศึกษาคู่มือการประเมินโรงเรียนชุมชนสามัคคี ซึ่งตัวอย่างจากเอกสาร ดังนี้ “...จากการบริหารจัดการ ตามกรอบวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ว่า โรงเรียนชุมชนสามัคคีมีความตระหนักและความมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้นไปสู่เป้าหมายหลัก คือ คุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้น ซึ่งที่ผ่านมา โรงเรียนยังมีปัญหาการพัฒนาหลักสูตร (การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย) โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีปราชญ์ด้านดนตรีเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญและจัดทำแผนดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการเรียนรู้อิงสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา บูรณาการเข้ากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...” โดยจุดเด่นของการบริหารจัดการอยู่ที่ การยึดหลักการประกันคุณภาพการศึกษาและเชื่อมโยงบูรณาการกับระบบรอง คือ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักในการสร้างคน ให้มีคุณภาพและคุณธรรมด้วยความพอเพียงและพอดี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วงจรคุณภาพของ ดร.เดมมิ่ง เป็นกลไกในการจัดการ จนส่งผลให้โรงเรียนได้รับการยกย่องจากทุกภาคส่วน ให้เป็นแบบอย่างของการบริหารจัดการที่ครบเครื่อง จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการและเข้าใจการพัฒนาหลักสูตรสามารถถ่ายทอด พัฒนาปรับปรุง ต่อยอดให้กับบุคลากรเข้าใจ หลักสูตรทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

“...ครูที่ทำหน้าที่สอนดนตรีพื้นเมือง ทุกคนมีความรับผิดชอบ และมีความมั่นใจในการถ่ายทอด สืบเกิดจากผลงานที่นักเรียนสามารถเล่นดนตรีพื้นเมืองที่ตนเองเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีและนักเรียนสามารถต่อยอดการเล่นของตนเอง ทุกครั้ง ทำให้เกิดความรัก และสนุกสนานทุกครั้งที่ร่วมกันเล่นครับ...”

(ผู้บริหาร ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์. 2559)

“...ผมมีความภูมิใจในฝีมือทุกครั้งที่ได้ร่วมเล่น หรือได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน ผมเป็นครูสอนร้องเพลงครับ มีความสุขเมื่อเห็นนักเรียนที่เราสอนทำได้...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 7, สัมภาษณ์. 2559)

“...ผมมีพลังแรงใจจากนักเรียนที่ผมถ่ายทอดความรู้เรื่องดนตรีพื้นเมือง มีความรู้สึก ว่า นักเรียนทุกคนที่ได้รับการถ่ายทอด มีความตั้งใจ รับผิดชอบ ทำได้เร็วกว่าสอนอย่างอื่น มีความมุ่งมั่นมาก ทำให้ผมจะต้องเพิ่มเติม หรือต่อยอดความรู้ให้มากกว่าปกติ เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ที่หลากหลาย นำไปใช้ได้จริง...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 8, สัมภาษณ์. 2559)

“...การตรงต่อเวลา ผมคิดว่าเป็นหัวใจหนึ่งในการเรียนรู้ทางด้านดนตรี เราในฐานะเป็นผู้สอน จำเป็นต้องมีระบบในการใช้เวลา ทุกวันทุกครั้งจะต้องมีความพร้อมเสมอซึ่งเวลาเป็นตัวกำหนด ...”

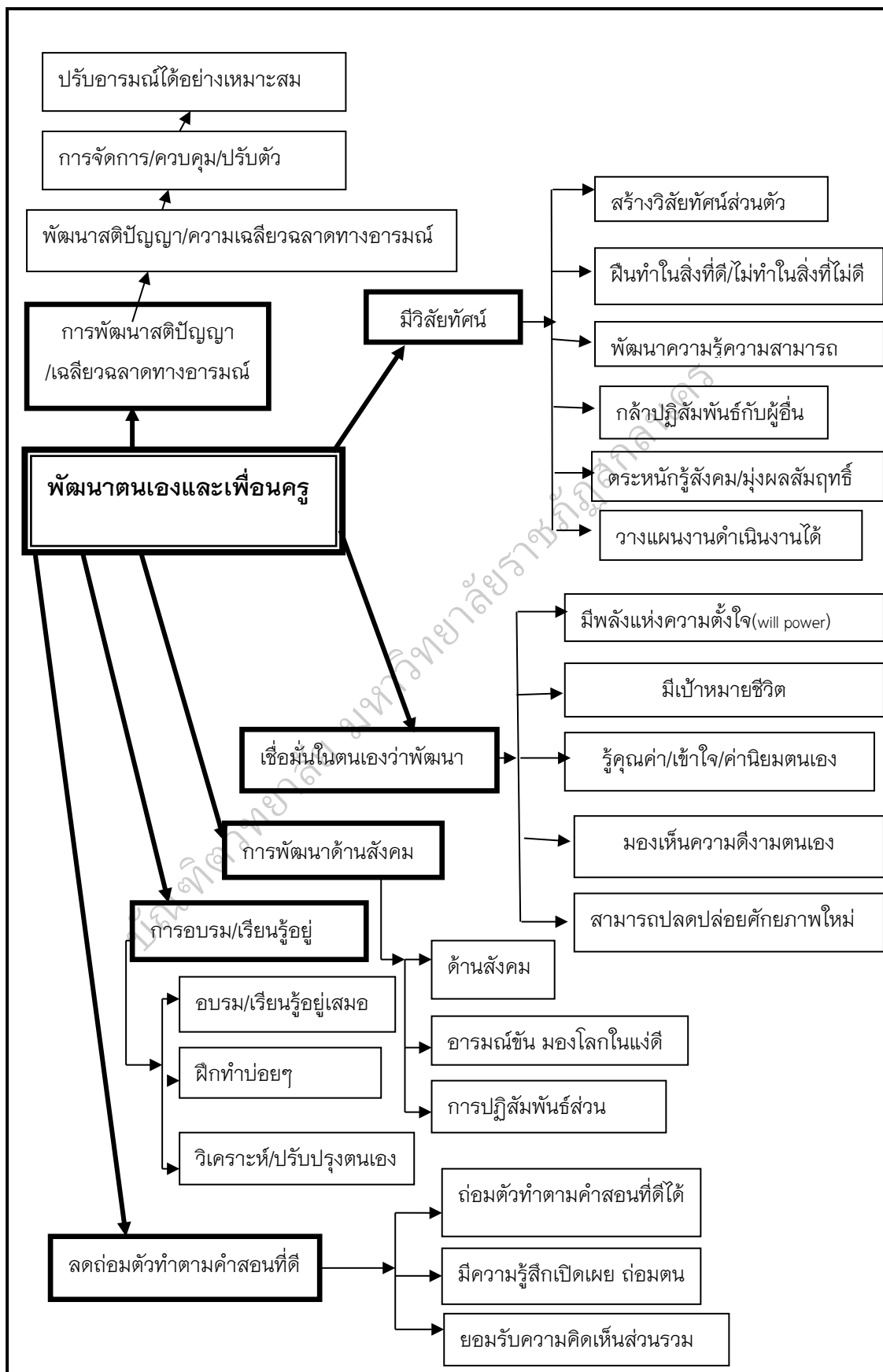
(ครู ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 9, สัมภาษณ์. 2559)

“...พวกเราทุกคนมีความเป็นกันเอง เรียนรู้ร่วมกัน ให้เกียรติกันในด้านความคิดและความสามารถของแต่ละคน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อความเป็นเอกภาพในการทำงาน แล้วผลงานที่ทำร่วมกัน มีความสำเร็จตามเป้าหมายที่เรากำหนดเสมอครับ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 10, สัมภาษณ์, 2559)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลและจากการสังเกตการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนชุมชนสามัคคี โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นใช้ในปัจจุบันเป็นการต่อยอดและพัฒนาการเรียนการสอนให้เพิ่มขึ้น ทุกปีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์และสอดคล้อง ร้อยรัดกัน จากกำหนดการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่น (ดนตรีพื้นเมืองอีสาน) ครู จัดการเรียนการสอนตามคาบเวลาเรียนที่กำหนดและให้ความรับผิดชอบในหน้าที่เป็นอย่างดี แสดงถึงความเป็นแบบอย่างที่ดีและมีมุ่งมั่น ในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรท้องถิ่น (ดนตรีพื้นเมือง) ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด มีรางวัลเหรียญทอง นักเรียนประกวดเดี่ยวดนตรีพื้นเมือง(แคน โหวด พิณ)ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 และนาฏศิลป์ไทยอนุรักษ์ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น การแสดงดนตรีพื้นเมือง ระดับประถมศึกษา ปี 2556 ที่จังหวัดมุกดาหารและรางวัลชนะเลิศประกวดดนตรีพื้นเมือง โครงการopen House 2014 เปิดโลกวิชาการ (แบบเสนอข้อมูลการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นสถานศึกษาดีเด่น : 2557)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คณะครู ได้มีการพัฒนาตนเองและเพื่อนครูให้มีความเข้าใจและขยายผลงานของตนเองโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถวางแผนงานการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการพัฒนาตนเองและพัฒนาเพื่อนครูด้วยกันให้เกิดการพัฒนาทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพต่อผู้เรียนในเรื่องดนตรีพื้นเมืองได้เป็นอย่างดี สังเกตจากการปฏิบัติจริง โดยการร่วมแสดงผลงานในกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ จนเป็นที่ยอมรับ และการได้รับรางวัลระดับเหรียญทองจากการเข้าร่วมแข่งขันเกือบทุกครั้ง ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ลักษณะภาวะผู้นำของการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู โรงเรียนชุมชนสามัคคี

1.2 ลักษณะภาวะผู้นำครูการเป็นแบบอย่างทางการสอน

พฤติกรรมของครูในโรงเรียนชุมชนสามัคคีที่แสดงออกถึงความเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือความเป็นเลิศทางการสอนที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือจากเพื่อนครูที่วัดได้จากองค์ประกอบ คือ ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ที่คณะครูในโรงเรียนชุมชนสามัคคีต้องใช้เทคนิคการสอนด้านดนตรีพื้นเมืองให้เกิดความสำเร็จ เลือกวิธีการสอนที่ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายการสอน วางแผนการสอนที่หลากหลายวิธี และพัฒนาการสอนที่ต่อเนื่องและต่อยอดกิจกรรมต่างๆ อยู่ตลอดเวลาและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม และที่สำคัญครูต้องพัฒนาตนเองให้เชี่ยวชาญในเรื่องการสอนด้านดนตรีภายใต้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดเวลาทำให้ผู้เรียนมีมีศักยภาพเต็มความสามารถ ผู้วิจัยได้ศึกษาปรากฏการณ์จากการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ดังตัวอย่าง

“...ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ตนเองถนัดจะใช้วิธีการ /เทคนิค ที่หลากหลายเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการถ่ายทอดความรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเล่นดนตรีที่ตนเองชอบ ถนัดเพื่อพัฒนาตนเอง และนำไปใช้ได้ ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 1, สัมภาษณ์, 2559)

“...ในการจัดการเรียนการสอนของครู จะใช้วิธีการที่ตื่นเต้น ไร่ใจ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกครั้ง เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ และศักยภาพของตนเอง มาใช้ในสิ่งที่ตนเองชอบ และแบ่งเป็นกลุ่มสนใจ กลุ่มชอบ กลุ่มคิด กลุ่มแสดงออกในเรื่องการแสดงในทางที่สร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนได้องค์ความรู้ด้วยตัวนักเรียนเองให้ได้มากที่สุดครับ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 2, สัมภาษณ์, 2559)

“...ในห้องเรียนหนู ชอบวิธีการสอนของคุณครูค่ะ มีกิจกรรมหลายอย่างมาค่ะ และได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนที่มีแนวคิดเหมือนกัน ชอบค่ะ ครูฝึกให้พวกหนูทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีระเบียบและรับผิดชอบงาน คุณครูให้คำปรึกษา เป็นกันเอง สุกภาพกับนักเรียน ทุกคน ชอบและรักคุณครูค่ะ...”

(นักเรียน ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 1, สัมภาษณ์, 2559)

“...ทุกปีผมจะให้คณะครู ได้นำเสนอแนวคิดในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และสนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมและจำเป็นและมีประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด และเพียงพอกับความต้องการที่จะพัฒนา นักเรียนในด้านการจัดการเรียนการสอนทุกปีการศึกษา ติดตาม ตรวจสอบร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อเกิดประสิทธิภาพ”

(ผู้บริหาร ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2559)

“...โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณด้านการผลิต จัดหาสื่อ การเรียนรู้ที่หลากหลาย เฉพาะเกี่ยวกับดนตรี นาฏศิลป์ มีสื่อที่เพียงพอ เพื่อให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ใส่ใจ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย การเรียนการสอนก็เลยทำให้ เรามีผลงานที่พัฒนาขึ้นตลอดเวลา...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 3, สัมภาษณ์, 2559)

“...บรรยากาศการเรียนการสอน มีกระบวนการทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ผสมผสาน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง กระตุ้นความคิดที่สร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ และการคาดเดาเหตุการณ์ ที่คิดว่าเป็นไปได้และเป็นจริงโดยให้นักเรียน มีการวางแผนร่วมกัน ร่วมอภิปราย ร่วมสรุป...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 4, สัมภาษณ์, 2559)

“...ชอบมากครับ สนุกไม่ค่อยได้ทำอะไรมากมายครับ ผมได้เป่าแคน ได้เล่นเครื่องดนตรีที่ผมชอบ และคุณครูให้เราได้แสดงออกเอง ครูให้เล่าหรือพูดวิธีการเล่นให้เพื่อนฟัง แชร้ความรู้ และการเล่นง่ายๆ ให้เพื่อนฟัง ทำให้พวกเราได้เล่นเครื่องดนตรีได้หลายชิ้นครับ ชอบครับ ชอบพระคุณคุณครูมากครับที่เปิดโอกาสให้...”

(นักเรียน ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 2, สัมภาษณ์, 2559)

“...ผมได้ร่วมกิจกรรมหลายครั้งจะเห็นคณะครูมีความรับผิดชอบดีมาก เช่น การนำวงดนตรีไปเล่นในงานต่างๆ ในเรื่องควบคุมการทำงาน ฝึกซ้อมที่หนักทุกอย่าง ทั้งการเล่นดนตรี นาฏศิลป์ประกอบท่าเพลง รับผิดชอบนักเรียนให้ความรู้ การปฏิบัติตัว การตรงต่อเวลา ระบบการเล่น การแสดง ผมว่าถ้าครูไม่เป็นแบบอย่างในการทำงานที่ดี

งานที่ออกมาคงไม่มีคุณภาพ ครับ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2559)

“...โรงเรียนมีนโยบายให้ครูได้ใช้ระบบ ICT ในการจัดการเรียนการสอน และให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต และมีห้องสมุดที่ครบวงจร มีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอในการศึกษาค้นคว้าทั้งภายในและภายนอกเพื่อให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 5, สัมภาษณ์, 2559)

“...การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใช้สื่อจริง จากการศึกษาดูงานของ ผม และเข้าร่วมสังเกตการสอน ผมประทับใจวิธีการ/เทคนิคการสอนของครู ด้านการสอน โดยให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก แต่นักเรียนเขาจะจัดระบบระเบียบเอง รู้หน้าที่ของตนเอง โดยการใช้เวลาที่ประหยัดคุ้มค่า ผลงานที่น่าเสนอมีคุณภาพ และผู้ชมประทับใจ...”

(ครูในเครือข่าย ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์. 2559)

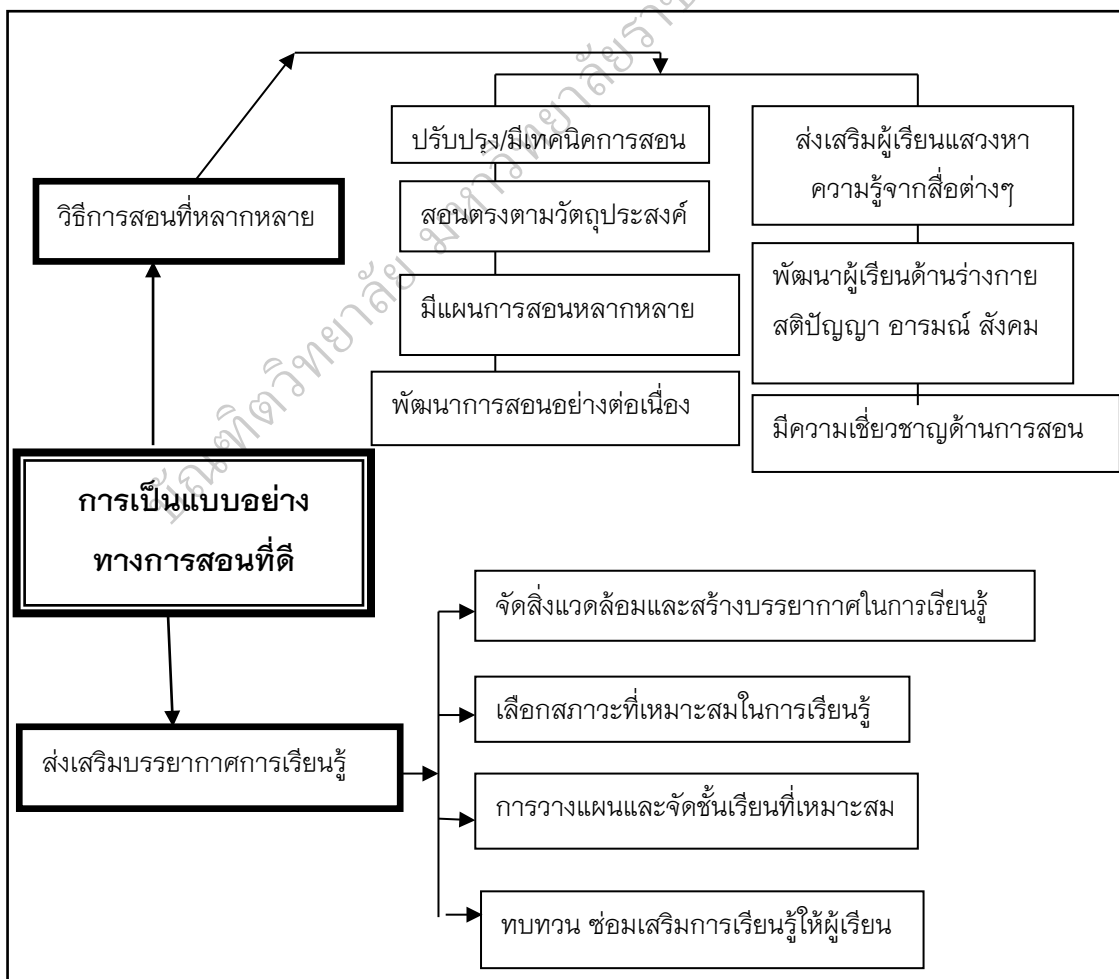
“...ด้วยความรักในวิชาชีพครู เป็นครูมานาน สอนนักเรียนรุ่นสู่รุ่น ส่งนักเรียน ถึงฝั่งมาแล้วหลายต่อหลายคน ทุกคนล้วนแต่ได้รับการอบรมสั่งสอนอย่างดีจากครู ซึ่งเป็นต้นแบบทั้งในเรื่องความคิด การกระทำ ความเป็นอยู่ การวางตัวหรือแม้กระทั่งการใช้ชีวิตส่วนตัวอยู่ที่บ้าน ทุกอริยบท คนข้างนอก ลูกศิษย์ลูกหา มองเสมอ ดังนั้น ตัวเราเองจะต้องมีความตระหนักรู้ สำนึกอยู่เสมอ และไม่ทำกิริยาใดๆ ที่จะเสื่อมเสียมาถึงวิชาชีพครูของเราได้ ดิฉันระลึกอยู่เสมอค่ะ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 6, สัมภาษณ์. 2559)

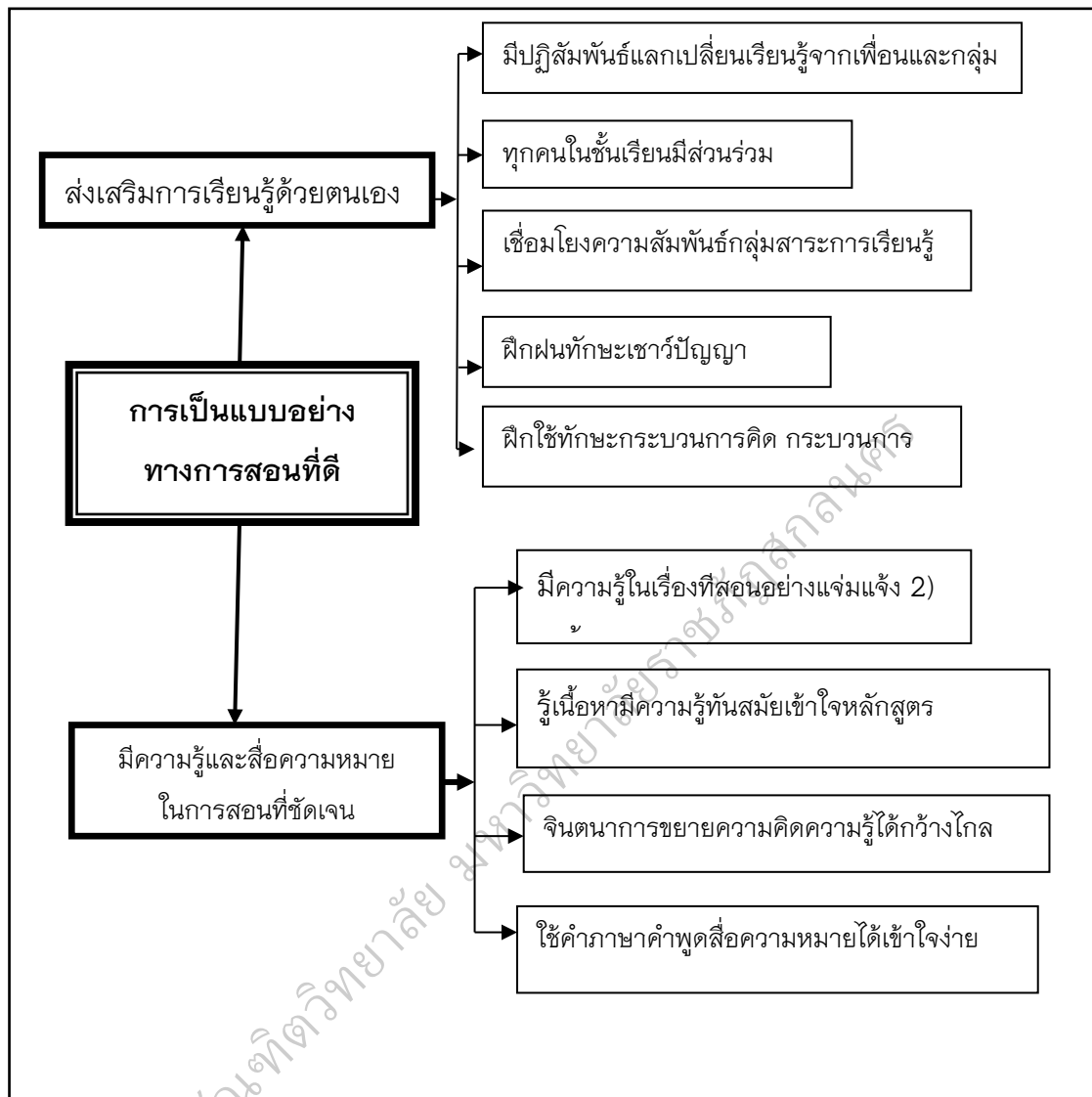
จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ข้างต้น และจากการสังเกตของผู้วิจัยได้เห็น ว่าครูทุกคนในโรงเรียนชุมชนสามัคคี มีความเป็นแบบอย่างที่ดีทางการสอน โดยเฉพาะครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ในเรื่องการสอนดนตรีพื้นเมือง และแผนการจัดการเรียนรู้ เกือบทุกสาระ มีการประเมินและตรวจสอบของผู้บริหารทุกแผน และมีผลงานที่ปรากฏในการเป็นครูดีเป็นแบบอย่างหลายท่าน และมีโครงการอนุรักษ์และสืบสานองค์ความรู้ชุมชน ซึ่งมีเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่นักเรียนให้ตระหนักและเห็นคุณค่าขององค์ความรู้ในชุมชน ไว้สืบต่อไป คงอยู่และให้นักเรียนได้ร่วม

เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองอย่างต่อเนื่อง ต่อยอดและยั่งยืน และสนับสนุนงานอาชีพในชุมชน และการนำความรู้จากชุมชนมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่ ผู้เรียน วิทยากรภายนอก เพื่อเชื่อมโยงสู่ชุมชน ผลงานที่โดดเด่นจากการจัดการเรียนการสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดีของครูส่งผลไปยังผลงานของนักเรียน คือ ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันดนตรีพื้นเมืองอีสาน ในงานศิลปหัตถกรรม ครั้งที่ 60 - 63 (รายงานการประเมินตนเอง (SAR) : 2558, หน้า 35 - 36) เกือบทุกรายการที่เข้าร่วมแข่งขัน แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายวิธี การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ครูมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี สื่อสารความหมายในการสอนชัดเจน วางแผนการสอนที่ดี ประเมินการสอนทุกครั้ง นักเรียนมีความสุข สร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียนในการทำงาน สร้างคำถามที่เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้นักเรียนสร้างความตระหนักในเรื่องที่เรียน และมีเจตคติที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับทุกคน

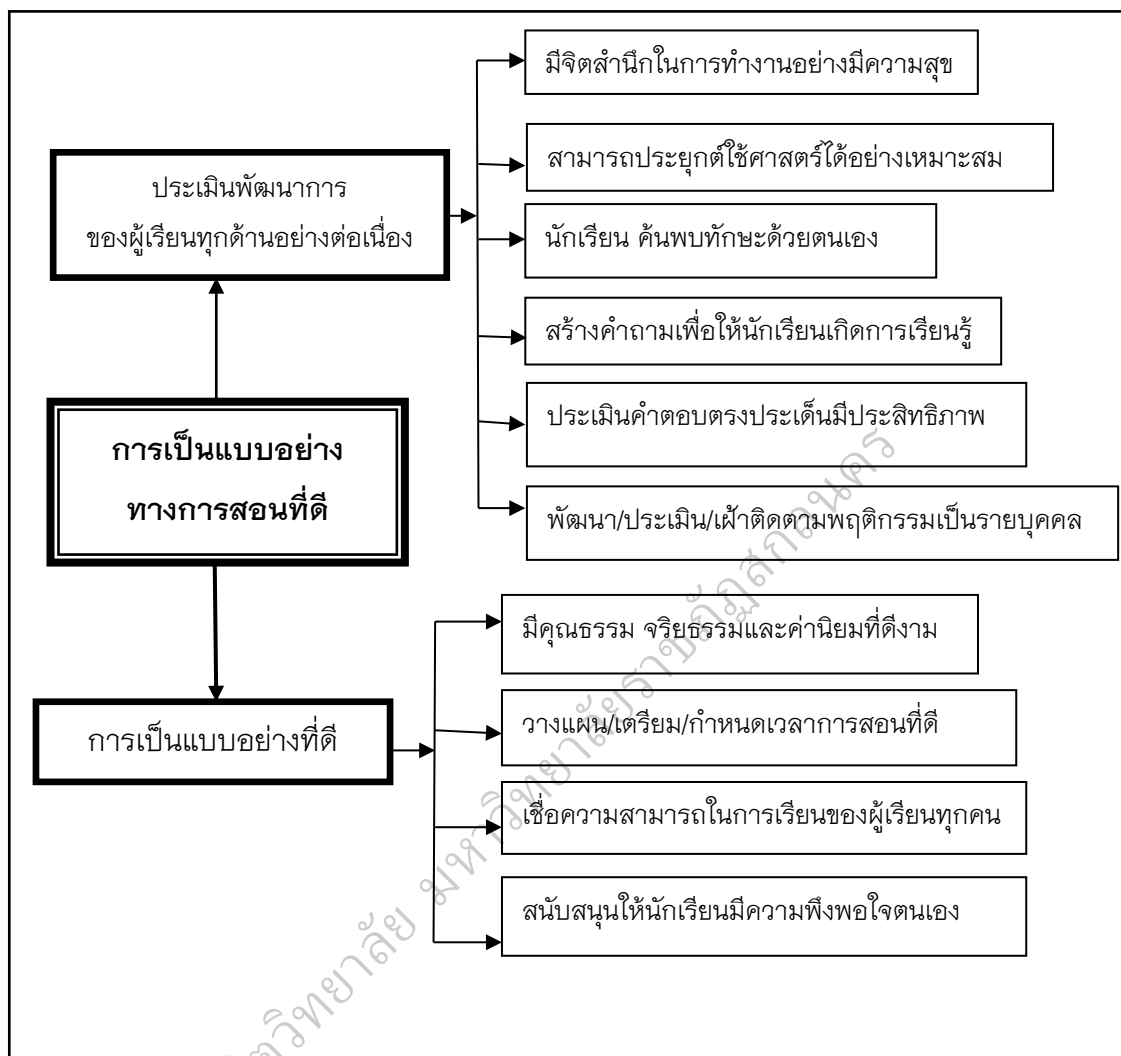
ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 ลักษณะภาวะผู้นำครูการเป็นแบบอย่างทางการสอน โรงเรียนชุมชนสามัคคี ในพหุวัฒนธรรมที่ปรากฏ 2 องค์ประกอบ คือ วิธีการสอนที่หลากหลายและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

ภาพประกอบ 9 (ต่อ) ลักษณะภาวะผู้นำครูการเป็นแบบอย่างทางการสอน โรงเรียนชุมชนสามัคคีในพฤติกรรมที่ปรากฏ 2 องค์ประกอบ คือ วิธีการสอนที่หลากหลาย และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

ภาพประกอบ 9 (ต่อ) ลักษณะภาวะผู้นำครูการเป็นแบบอย่างทางการสอน โรงเรียนชุมชน
สามัคคีในพฤติกรรมที่ปรากฏ 2 องค์ประกอบ คือ วิธีการสอนที่หลากหลาย
และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

1.3 ลักษณะภาวะผู้นำครูในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

พฤติกรรมของครูและบุคลากรในโรงเรียนชุมชนสามัคคีที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารจัดการ และกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขณะครูมีลักษณะการทำงานในลักษณะกลุ่มมาโดยตลอด การทำงานมีระบบกลุ่มโดยใช้ระบบการจัดการแบบ เดมมิ่ง(PDCA) ใช้เวลาเป็นตัวกำหนดในการทำงาน และผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมและร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชุมชน ผู้ปกครอง ภูมิปัญญา ประชาชนชาวบ้าน คณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนมีโครงการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมไทย ที่เป็นการปฏิบัติเป็นเลิศเป็นหลัก ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือ วางแผน ดำเนินงาน เป็นแบบอย่างในเรื่องการใช้เวลาที่คุ้มค่า หลักการความรู้ความเข้าใจ การอำนวยความสะดวก ครอบคลุมและเป็นระบบอย่างชัดเจน ค้นคว้า ค้นหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลทุกคนเพื่อมีมติร่วมกัน ก่อนลงมือดำเนินการ ตามแผนที่กำหนดไว้ และมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม มีเครือข่ายการปฏิบัติงานร่วมกัน ให้คำปรึกษาและเป็นพี่เลี้ยงครู มีการปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้ปกครองและชุมชน จากพฤติกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาปรากฏการณ์จากการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ดังตัวอย่าง

“...การมองภาพในอนาคต ผมจะให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจ ว่าเราอยากให้โรงเรียนเราในอนาคตเป็นอย่างไร และเป็นวิสัยทัศน์ที่เป็นรูปธรรมทุกคนมีหน้าที่ร่วมกันในการสร้างงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่เรากำหนดไว้แล้ว และทุกคนทำความเข้าใจและกำหนดพันธกิจร่วมกัน นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันกำหนด...”

(ผู้บริหาร ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์. 2559)

“...การทำงานพวกเราจะยึดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ ทำความเข้าใจ และทำงานเป็นทีม กระจายงานให้ครอบคลุมเป็นที่ปรึกษา เป็นพี่เลี้ยงให้กัน เมื่อไม่เข้าใจ ร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่เรากำหนด ตามแผนปฏิบัติงาน แผนงาน โครงการต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 1, สัมภาษณ์. 2559)

“...ครูที่รับผิดชอบงานสถานักเรียน ก่อนคณะกรรมการสถานักเรียน ทำงาน คุณครูจะอธิบายการทำงานให้ตรงตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ว่าคณะกรรมการสถานักเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องร่วมปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น เพราะงานสถานักเรียนมีการปฏิบัติงาน 4 ฝ่ายงาน เช่นเดียวกัน ครูจะอธิบายความหมายคำว่าวิสัยทัศน์ให้เราเข้าใจว่าเราต้องการให้โรงเรียนของเราเป็นเช่นไร ต้องดูวิสัยทัศน์เป็นหลัก เข้าใจครับ ดีมาก พวกเราก็มีหน้าที่ปฏิบัติตาม ทำให้โรงเรียนเราได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีศรีตำบล ครับ...”

(นักเรียน ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 3, สัมภาษณ์. 2559)

“...โรงเรียนเรามีผู้บริหารที่มีความสามารถในการจัดการบริหารได้ดีมาก เป็นระบบ กระจายอำนาจในการบริหารงานตามความถนัด และความเหมาะสม สิ่งที่เป็นจุดเด่นมากที่สุดของเราก็คือการทำงานเป็นทีม ทุกทีมจะยอมรับซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้สำหรับคนที่มีความสามารถเป็นผู้นำ ในเรื่องที่เขาเก่ง เขามีความสามารถ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติเสมอค่ะ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 2, สัมภาษณ์. 2559)

“...สิ่งที่โรงเรียนเรา มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ คือ เราทำงานโดยใช้ระบบการทำงานแบบวงจรเดมมิ่ง มี plan Do Check Action ร่วมกันทั้ง 4 ขั้นตอนเป็นประจำ และทุกอย่างเวลาเป็นตัวกำหนด ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 3, สัมภาษณ์. 2559)

“...ท่านผู้บริหารจะเป็นบุคคลที่พัฒนาตัวเองตลอดเวลา สิ่งหนึ่งที่ท่านกระตุ้นครูเราก็คือ ท่านจะมีเวทีในการนำเสนองานตนเอง ท่านจะสนับสนุนทุกด้าน และท่านยังให้เกียรติคณะครูทุกคน ในการตัดสินใจในทางที่ถูกต้อง มีผลต่อส่วนรวมและส่วนตนเสมอ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 4, สัมภาษณ์. 2559)

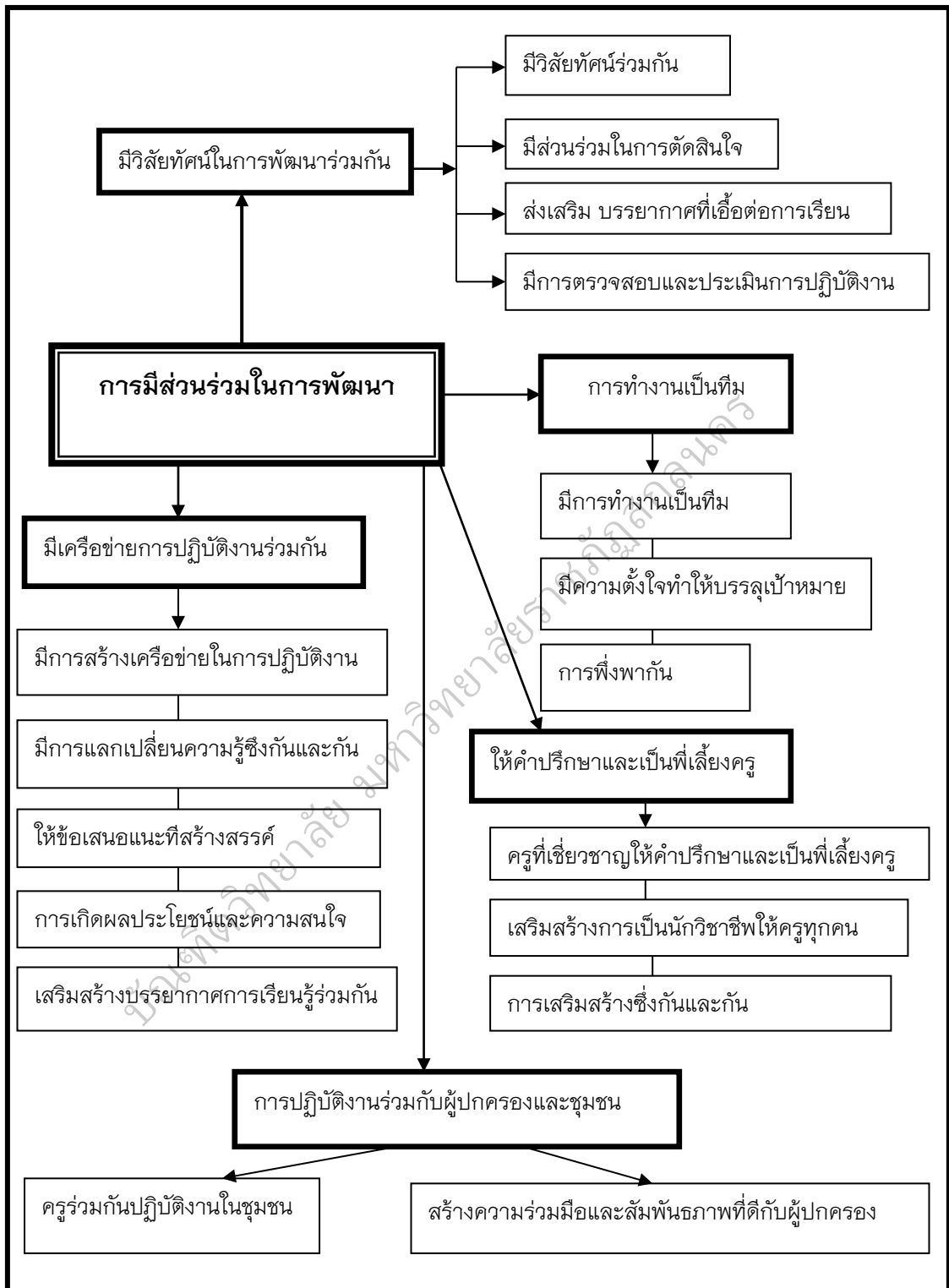
“...ผมสังเกตคณะครูที่โรงเรียนทำงานอยู่ตลอดเวลา และจะมีโรงเรียนอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรม มีการอบรม มีการนำเสนองาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวิชาการบ่อยครั้ง และเป็นเครือข่ายในกิจกรรมหลายๆ เรื่อง เช่น โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนหรือครูที่เก่งการเล่นดนตรีพื้นเมือง ไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนโรงเรียนอื่นๆ ที่สนใจ เป็นการขยายงาน.... ”

(คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์. 2559)

“...โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน เราจะดำเนินกิจกรรมในลักษณะของกลุ่มทีม ตั้งแต่ 2 คนมีปฏิสัมพันธ์และมีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งการทำงานเป็นทีมแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ถือเป็นความสำเร็จของทีม สุดท้ายก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันของทีมครับ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 5, สัมภาษณ์. 2559)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ข้างต้น และจากการสังเกตของผู้วิจัยได้เห็นว่า ครูทุกคนในโรงเรียนชุมชนสามัคคี มีการวางแผนดำเนินการบริหารจัดการร่วมกัน โดยร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2558 - 2559 ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ คำนึงม โดยแสดงออกให้เห็นถึง ภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ ในอนาคตของโรงเรียน มีการสื่อสารเพื่อให้เกิดการร่วมต่อวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยการมอบอำนาจแก่ครู บุคลากร หรือคณะทำงานให้สามารถนำวิสัยทัศน์ร่วมไปสู่การปฏิบัติที่กลายเป็นจริงได้ มีภาพในอนาคตของโรงเรียนที่มีระบบ กระตุ้นและนำครู บุคลากร นักเรียนตลอดจนผู้เกี่ยวข้องให้ทำงานร่วมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถคาดการณ์ได้ว่างานที่รับผิดชอบอยู่นั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงอย่างไร มีความสามารถในการตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับสภาพที่ควรเป็นในอนาคตของโรงเรียน ใช้วิสัยทัศน์ของโรงเรียนเป็นฐานของการปฏิบัติงาน ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันในการทำงานเป็นทีม และมีเครือข่ายการปฏิบัติงานร่วมกัน มีเครือข่ายการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกันเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน ให้คำปรึกษาและเป็นพี่เลี้ยงครู ครูที่เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา และเป็นพี่เลี้ยงครูใหม่ เสริมสร้างการเป็นนักวิชาชีพให้ครูทุกคน การเสริมสร้างซึ่งกันและกันมีการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน ครูร่วมกันปฏิบัติงานในชุมชน สร้างความร่วมมือและสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง ดังภาพภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 ลักษณะภาวะผู้นำครูการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
โรงเรียนชุมชนสามัคคี

1.4 ลักษณะภาวะผู้นำครูในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

โรงเรียนชุมชนสามัคคี (นามสมมติ) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และเป็นโรงเรียนประจำตำบล ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแคนทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชายแดน เขต 2 เป็นโรงเรียนที่เปิดสอน ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีครูประถมศึกษาและมัธยมตอนต้น โรงเรียนจึงเป็นที่รวมของบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์สูง โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้นำทีม เป็นคนในชุมชนและเคยเป็นศิษย์เก่าและครูผู้สอนอยู่โรงเรียนนี้มาก่อน และได้ย้ายเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน เมื่อปีพุทธศักราช 2549 เป็นต้นมา บุคลากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นคนที่ในพื้นที่ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอนางาม มีบางคนที่มาจากต่างอำเภอและต่างจังหวัด ลักษณะการเข้ามาทำงานเป็นการมาด้วยความต้องการของตนเองและมีคุณลักษณะเฉพาะด้านที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน

ด้านครู ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทีมในการทำงานและบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ด้านโรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นศรัทธา จากผู้ปกครอง ชุมชน มีอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ ตามมาตรฐานมากขึ้น ส่งเสริม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการ ในการบริหารโรงเรียน คือ การพัฒนาคุณภาพระบบการบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพบุคลากร การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับท้องถิ่น การพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งกำหนดให้มีผู้บริหารงานเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารจัดการ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจและใช้เทคนิคการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากปรากฏการณ์ที่พบ ครูมีความสำคัญและเป็นตัวจักรในการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนด้านดนตรีพื้นเมืองอีสาน ที่อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ทั้งการเล่นดนตรี เรียนนาฏศิลป์ครบวงจรและการผลิตเครื่องดนตรี แคน โหวด โปงกลาง พิณ พิณเบส กลอง เป็นของระลึก เป็นแหล่งใหญ่ที่สุดของประเทศ จากส่วนนี้เองที่ครูได้นำประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้มาถ่ายทอด สืบทอดให้กับนักเรียนในโรงเรียน โดยนำมาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา หรือหลักสูตรท้องถิ่น และพัฒนาจากหลักสูตรเดิมเป็นการพัฒนาฝีมือการสอนดนตรีโบราณ ผสมผสานให้เข้ากับยุคสมัย จากการเรียน เรียนดนตรี นาฏศิลป์ เพิ่มเป็นหลักสูตรการทำเครื่องดนตรี

เป็นการหารายได้อีกอย่างหนึ่งที่ส่งผลถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยไว้สืบทอดไปยังลูกหลานในอนาคต จากพฤติกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาปรากฏการณ์จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ดังตัวอย่าง

“...ในช่วงเวลาที่ผ่านมาก่อนที่ผมเข้ามาเป็นผู้บริหารได้สอบถามและสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการแสดงดนตรี และนาฏศิลป์ในชุมชน เขตบริการโรงเรียนแก่เยาวชน และผู้ปกครองนักเรียน โดยไม่ได้นำเข้ามาในโรงเรียน ผมจึงมีแนวคิดที่ว่า เมื่อชุมชนเรามีปราชญ์ด้านดนตรีที่เก่งๆ เป็นโอกาสที่ดี ผมจึงให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จัดทำโครงการสอนวิชาชีพ โดยเชิญมาเป็นวิทยากรจากภายนอกสอนทำแคนเล็ก (การทำแคนเล็ก)” จากนั้นเมื่อมีแคนน่าจะเป่าด้วย จึงสอนเป่าแคนให้กับนักเรียน จึงเป็นการเริ่มต้นในการตั้งวงดนตรีพื้นเมืองอีสาน จนถึงปัจจุบันมีการพัฒนาต่อยอดเรื่อยมา...”

(ผู้บริหาร ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์. 2559)

“...โรงเรียนให้การสนับสนุน ครูที่ให้ความสนใจในเรื่องการสอนดนตรีพื้นเมืองอีสาน อย่างเพียงพอ ได้ตั้งงบประมาณสำหรับครูที่มีใจรักและอาสาในการสืบทอดดนตรีพื้นเมืองอีสาน...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 1, สัมภาษณ์. 2559)

“...โรงเรียนเปิดโอกาสสำหรับครูที่มีความสามารถในการออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาด้านดนตรี ตามความจำเป็น ส่งเสริมการต่อยอดงานหลักสูตรดนตรีพื้นเมืองอีสาน...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 2, สัมภาษณ์. 2559)

“...คุณครูหลายท่านเก่งด้านดนตรี และการแสดงหน้าเวที การรำนานฏศิลป์ ผมมีความภาคภูมิใจที่คณะครูให้ความสนใจ ในเรื่องการเล่นดนตรีไทย พื้นเมืองอีสาน ผมคิดว่ามันจะหมดไปแล้ว แต่เป็นการดีมากที่สุดที่ ผอ. เปิดโอกาสให้ครูที่ให้ความสนใจ ได้นำมาขยายผล และสอนนักเรียนได้สืบทอดและอนุรักษ์ไว้ ดีมากครับ...”

(ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์. 2559)

“...โรงเรียนเราเมื่อมีกิจกรรมนี้เข้ามาแล้ว ครูและผู้บริหารได้ร่วมกันวางแผนด้านหลักสูตรท้องถิ่น โดยการวางแผนให้มีความชัดเจน บรรจุเข้าในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและศิลปศึกษา เป็นสาระเพิ่มเติม ที่จำเป็นบรรจุเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ทุกชั้นต้องเรียน พื้นฐาน ระดับชั้น ป.1 – 6 และจะคัดเลือกผู้เรียนที่มีแววในการเล่นดนตรี รำ มาฝึกตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไว้ก่อนเลยเพื่อฝึกให้เก่งและเกิดความเข้าใจในศาสตร์นี้โดยตรง ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 3, สัมภาษณ์. 2559)

“...ผมมีความเข้าใจ และศรัทธาสำหรับครูที่ตั้งใจสอน ตั้งใจฝึกฝนให้กับนักเรียนจนประสบความสำเร็จ ได้รับรางวัลมากมาย จากที่คิดว่าจะทำได้หรือไม่ เพราะจะต้องเสียสละเวลา หรือความเป็นอิสระของครูเองไม่มี เพราะต้องมุงมั่นอดทน....”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 4, สัมภาษณ์. 2559)

“...สนุกมากครับ พวกเราชอบเรียนดนตรีพื้นเมืองอีสาน ผมสมัครเป็นผู้เล่นโปงลางครับ คุณครูใจดีเป็นกันเอง โปงลางด้วยครับเสียงโปงลาง คุณครูให้แนวคิดหลายอย่าง เช่น เล่นแล้วมีสมาธิ เป็นการฝึกสมาธิ เราจะเรียนดีขึ้น นำเอาแนวคิดจากคุณครูไปใช้ได้ผลครับ...”

(นักเรียน ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 1, สัมภาษณ์. 2559)

“...เมื่อเราได้นำผลงานเข้าร่วมแข่งขัน แล้วมีประสบการณ์ที่หลากหลายอย่างที่เรายังไม่รู้ ในเรื่องของดนตรีไทย เราที่มีความรับผิดชอบร่วมกัน จะวางแผนและตั้งเป้าหมายไว้ในแต่ละปี แล้วเราตั้งวิสัยทัศน์ของเราไว้ เพื่อให้ได้สิ่งนั้นในแต่ละปี...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 5, สัมภาษณ์. 2559)

จากการสัมภาษณ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ทั้งผู้บริหารและครูที่เก่งดนตรีและสนใจเรียนรู้ดนตรี เป็นสัญลักษณ์ของโรงเรียน กระตุ้นหรือเป็นตัวเร่งให้สมาชิกเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นเมืองอีสาน เป็นผู้มองการณ์ไกลมีการพัฒนาที่ละขั้นตอนในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนได้เรียนรู้ ปรับปรุงความรู้ทักษะที่มีอยู่ให้ทันสมัยก้าวหน้า

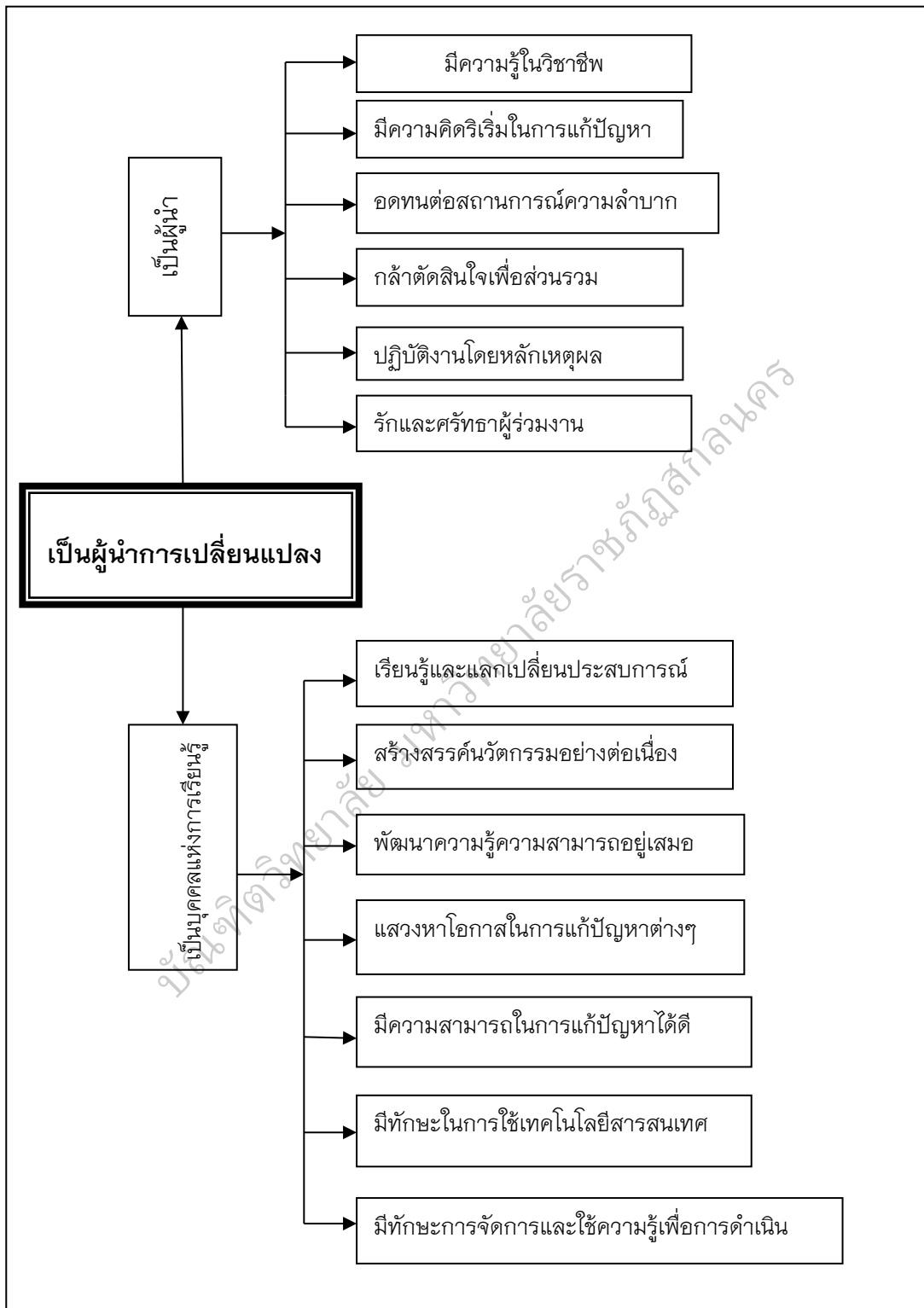
อยู่เสมอ มีทักษะความสามารถในการเป็นผู้นำของกลุ่มสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีความสามารถให้ผู้ร่วมการเปลี่ยนแปลงเกิดความศรัทธา มีวิสัยทัศน์ ด้านการสอนดนตรีที่เกิดการพัฒนาต่อยอด อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงถึงการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและครูในโรงเรียน

“...ผอ.ท่านมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา เข้ารับการอบรมในเรื่องที่ยังไม่รู้ ท่านจะสืบค้น สังเกต จากชุมชน เข้าสอบถามในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ เพื่อความเข้าใจ แล้วท่านจะมาถ่ายทอดความรู้ให้กับครู ทุกครั้งเพื่อให้นำไปใช้...”

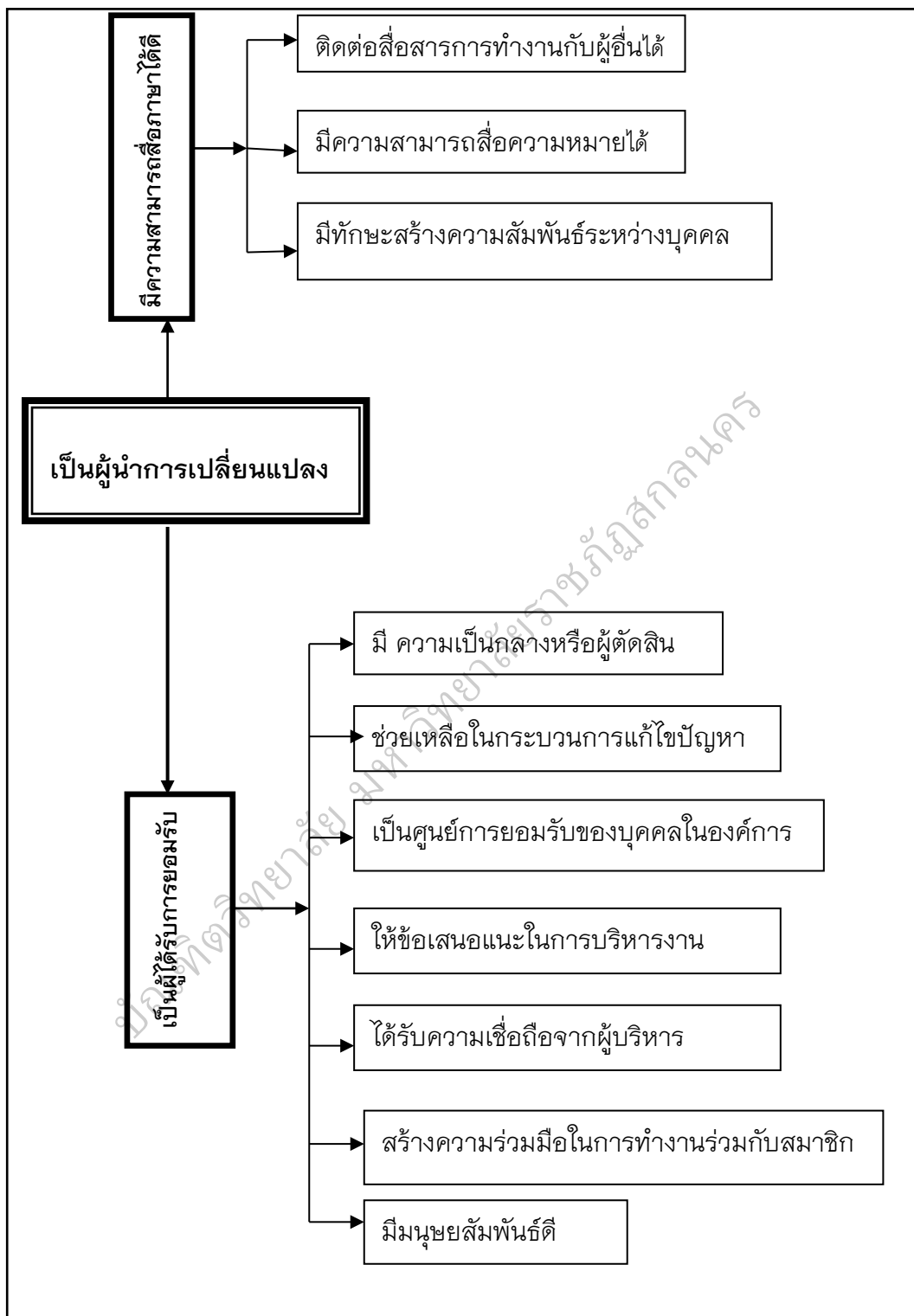
(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 1, สัมภาษณ์. 2559)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

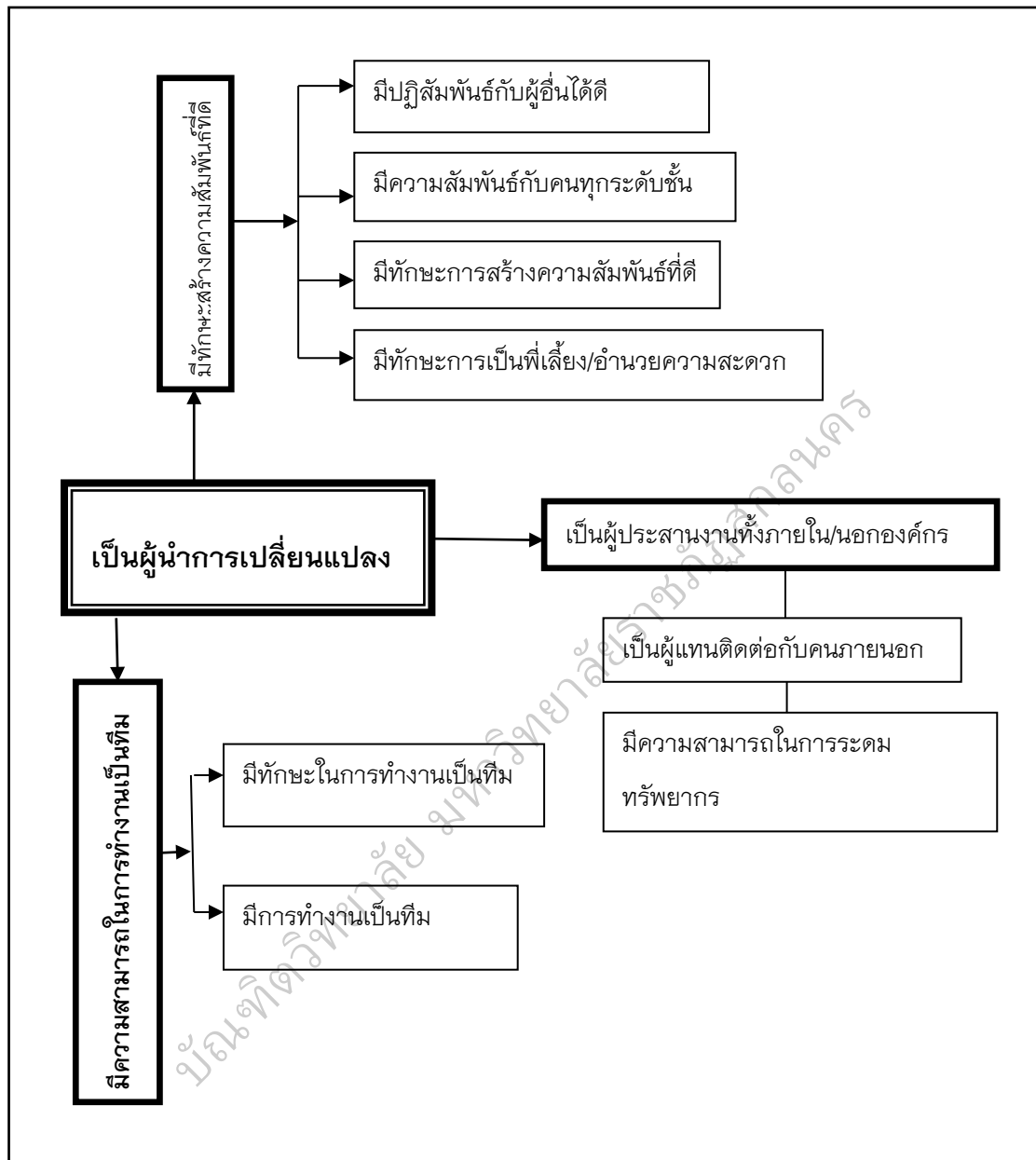
ดั่งภาพ

ภาพประกอบ 11 ลักษณะภาวะผู้นำครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนชุมชนสามัคคี
ในพหุติกรรมที่ปรากฏ 2 องค์ประกอบ คือ เป็นผู้นำ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ภาพประกอบ 11 (ต่อ) ลักษณะภาวะผู้นำครูเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนชุมชนสามัคคี
 ในพฤติกรรมที่ปรากฏ 2 องค์ประกอบ คือ เป็นผู้ได้รับการยอมรับ มีความสามารถสื่อสารภาษาได้ดี

ภาพประกอบ 11 (ต่อ) ลักษณะภาวะผู้นำครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนชุมชน
 สามัคคี ในพฤติกรรมที่ปรากฏ 3 องค์ประกอบ คือ มีทักษะสร้างสัมพันธ์ที่ดี
 มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมเป็นผู้ประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร

จากทั้ง 4 ลักษณะภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนชุมชนสามัคคี ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ในทฤษฎีฐานราก สรุปได้ว่า ลักษณะภาวะผู้นำครูทั้ง 4 องค์ประกอบ จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถบอกถึงลักษณะภาวะผู้นำครู คือ มีการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ความรู้สึกกล้าที่จะปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ตระหนักถึงสังคม มุ่งผลสัมฤทธิ์ที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ วางแผนดำเนินงานได้เป็นระบบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง พัฒนาสติปัญญาความเฉลียวฉลาด มองโลกในแง่ดี ฝึกฝนตนเองในการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีและแสวงหาความรู้จากข่าวสารข้อมูลเป็นปัจจุบันเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างทางการสอน โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจในเรื่องการสอนเป็นอย่างดี มีความรู้ที่ทันสมัยและสนับสนุนข้อคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรอย่างกระตือรือร้น สื่อสารภาษาได้ชัดเจน ประเมินพัฒนาการผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ร่วมการตัดสินใจที่ดี สร้างเครือข่ายและเป็นผู้นำ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นที่ยอมรับของทุกคน มีทักษะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เป็นพี่เลี้ยงและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการทำงานเป็นทีมและมีความสามารถในการระดมทรัพยากร

ตอนที่ 2 การใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา

การบริหารหน่วยงานหรือองค์การ หรือผู้นำ แต่ละคนจะมีความสำคัญต่อหน่วยงานเพราะความสำเร็จของการบริหารที่ส่งผลไปสู่ความสำเร็จขององค์การจะขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำที่จะใช้ศักยภาพที่มีใช้ทรัพยากรทางการบริหาร อันได้แก่ คน งบประมาณวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไรความสามารถของผู้นำในการใช้ทรัพยากรบุคคลมาร่วมทำงานด้วยกันจนสำเร็จจะเกิดจากภาวะผู้นำ

สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนชุมชนสามัคคี ให้มีการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้และองค์ความรู้ ที่สามารถนำไปใช้ในการหารายได้ ประกอบอาชีพ ในการดำรงชีวิต

ในทางที่ดีได้และยังเป็น การอนุรักษ์วัฒนธรรม ให้สืบทอดต่อไปในอนาคต การใช้ภาวะผู้นำ ครูที่ผู้วิจัยได้ศึกษามี 9 ลักษณะ คือ การเตรียมคน การเตรียมหลักสูตร การเตรียมเอกสาร การเตรียมสถานที่ การนำเสนอผลงาน การเตรียมประชาสัมพันธ์ เตรียมการขอความเห็นชอบและการสนับสนุน เตรียมกำหนดผู้รับผิดชอบ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการนำแผนการทำงานที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด จากปรากฏการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนชุมชนสามัคคี ดังตัวอย่าง การสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การจัดกิจกรรมทุกครั้งที่โรงเรียน และผมเข้าร่วมคณะครูมีความสามัคคี และจัดเตรียมงานด้วยกันทุกคนจน งานไม่มีปัญหาสักครั้ง นักเรียนและผู้ปกครองที่เข้าร่วมมีความพอใจทุกคนครับ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2559)

“...ผมจะมอบหมายการทำงานแต่ละคน ตามความพร้อมและความถนัดในการทำงานทุกครั้งเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาตามมา ผมจะปล่อยให้คณะครูเขาทำงานตามที่มอบหมายและ จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก เมื่อมีปัญหา...”

(ผู้บริหาร ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2559)

“...เราจะแบ่งหน้าที่กันตามที่รับมอบหมาย และตามแผนงานต้นแบบ แล้วเราจะแบ่งคณะทำงานเป็นทีม ย่อยการทำงานออกเป็นส่วนๆ ที่สามารถทำได้ หรือถ้างานล้นมือ ก็จะแก้ปัญหาโดยจัดหาบุคลากรให้เพียงพอทุกครั้ง เพื่อให้งานออกมาดีทุกครั้งคือให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 1, สัมภาษณ์, 2559)

“...ภารกิจสำคัญ คือ เตรียมคน เตรียมข้อมูล เตรียมสถานที่ ร่วมกันในการออกนำเสนองาน การแสดงดนตรี ในงานต่างๆ ทุกคนเต็มใจมีความพร้อมเสียสละทุกครั้งครับ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 2, สัมภาษณ์, 2559)

“...การเตรียมงานทุกครั้ง พวกเราจะเสียสละเวลาส่วนตัวให้กับวงดนตรี มีการฝึกซ้อมให้ทุกคนให้มีความเก่ง ความคล่องตัว พร้อมแสดงเสมอ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 3, สัมภาษณ์, 2559)

“...ผมได้ร่วมชมการแสดงของนักเรียนทุกครั้ง เขาเก่งกันทุกคน ทำให้ฟังดนตรีที่เด็กเล่นแล้วมีความสุข อยากฟังอีก การแต่งกายสวยงาม มีความเหมาะสมในการทำเป็นวงดนตรี นักเรียนทุกคนมีความสุข กล้าแสดงออก ผมว่าครูเขาเก่งจริงๆ ครับ...”

(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 4, สัมภาษณ์, 2559)

“...พวกเราดีใจ เวลาเราพร้อมแสดง เราได้รับการฝึกซ้อมทุกวัน จนเราเก่ง การแสดงหน้าเวทีเรามีความมั่นใจมาก ไม่เขินอายไม่ว่าจะแสดงช่วงไหน สถานที่ใดก็ตามครูฝึกให้เราเป็นคนกล้าแสดงออก จากที่เป็นคนขี้อาย แต่ปัจจุบันไม่มีครับ ...”

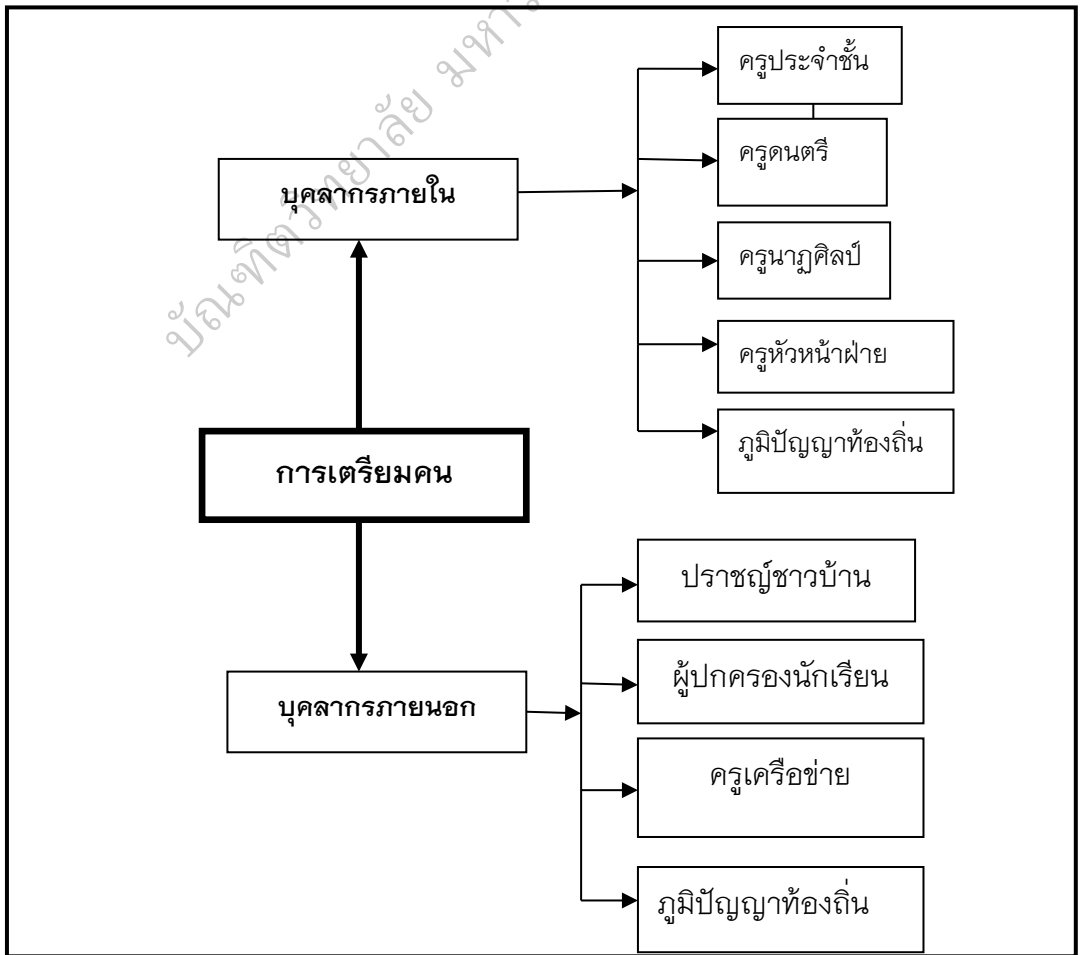
(นักเรียน ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2559)

“...ผมได้ร่วมชมการแสดงของนักเรียนในงานบุญฉลองโบสถ์ ที่ผ่านมานักเรียนเล่นดีมากทั้งเสียงดนตรี การแสดง รำสวยงาม เครื่องแต่งกายเหมาะสม สดภาพ มองแล้วว่า ครูทางโรงเรียนมีความสนใจด้านวัฒนธรรมพื้นบ้าน ดีมากมีผู้ชมจำนวนมาก เข้าร่วมชมต่างก็ชมว่า เล่นดีมาก และทราบข่าวว่า วงดนตรีได้รับการว่าจ้างบ่อยครั้ง จนถึงปัจจุบัน ...”

(ผู้ปกครอง ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 4, สัมภาษณ์, 2559)

จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบว่าการใช้ภาวะผู้นำครูในลักษณะต่างๆ เพื่อบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับบริบทและการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพในสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ ในสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ในมาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะในการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแสวงหาความรู้ และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวและสาระที่ 4 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจมีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรมและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จาก สังเกต และวิเคราะห์เอกสาร การสอน แผนการสอน (แผนการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี, 2555) สื่อการเรียนการสอน การบันทึก การพัฒนาการ ของนักเรียน(แบบบันทึกการวิเคราะห์ตัวชี้วัด หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551, หน้า 20 – 23) และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล แสดงให้เห็นว่า การใช้ภาวะผู้นำในการพัฒนา หลักสูตร ทำให้ครูมีความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียน เกิดประโยชน์และมีความคุ้มค่าในการสอน คือ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดองค์ความรู้ ด้านดนตรี นาฏศิลป์ และสามารถถ่ายทอด ทั้งความรู้ การแสดงออกของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 การใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

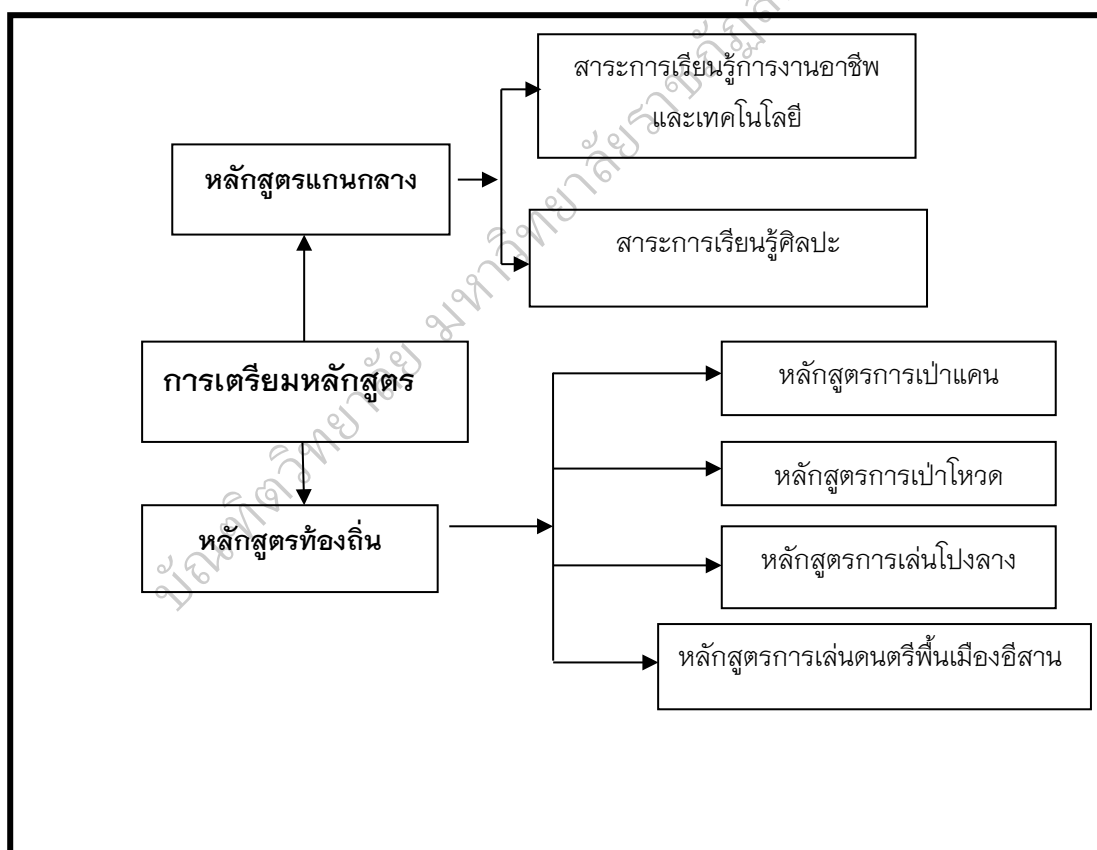
“...ผมให้คณะครูร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง หลักสูตรแกนกลางและส่วนที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่น คำว่า 70 : 30 หมายความว่าอย่างไร โดยให้ครูหัวหน้าวิชาการเป็นหลักในการทำงาน...”

(ผู้บริหาร ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2559)

“...พวกเราทำงานหลักสูตรสถานศึกษาด้วยกัน วิเคราะห์หลักสูตร จัดทำโครงสร้าง ท่านผอ.ท่านจะให้ครูทุกคนเข้าใจหลักสูตร ทั้งการทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น และจะต้องสามารถนำไปใช้ได้จริง...”

(ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2559)

ดังภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 การใช้ภาวะผู้นำครูในการเตรียมหลักสูตรท้องถิ่น

“...ดิฉันเห็นครูนำ นักเรียนได้เข้าเรียนรู้กับลุงเสงี่ยม เรื่องการทำแคน ทำโหวด นักเรียนมีความสนใจดีมาก และเห็นว่านักเรียนก็มีผลงาน และเป่าแคนเก่งกันหลายคน... น่าสนับสนุน.ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2559)

“...การจัดกิจกรรมทุกครั้งเราจะร่วมกัน วางแผน ทำงานร่วมกัน จัดเตรียมเอกสาร จัดเตรียมคู่มือ จัดเตรียมคู่มือการใช้ สื่อการเรียนการสอน ให้ได้รับสมบูรณ์ให้มีความพร้อมทุกกิจกรรม และเกิดปัญหาน้อยที่สุด และแต่ละงานเราจะร่วมกัน ประเมินภาพรวม เมื่อกิจกรรมเสร็จสิ้น...”

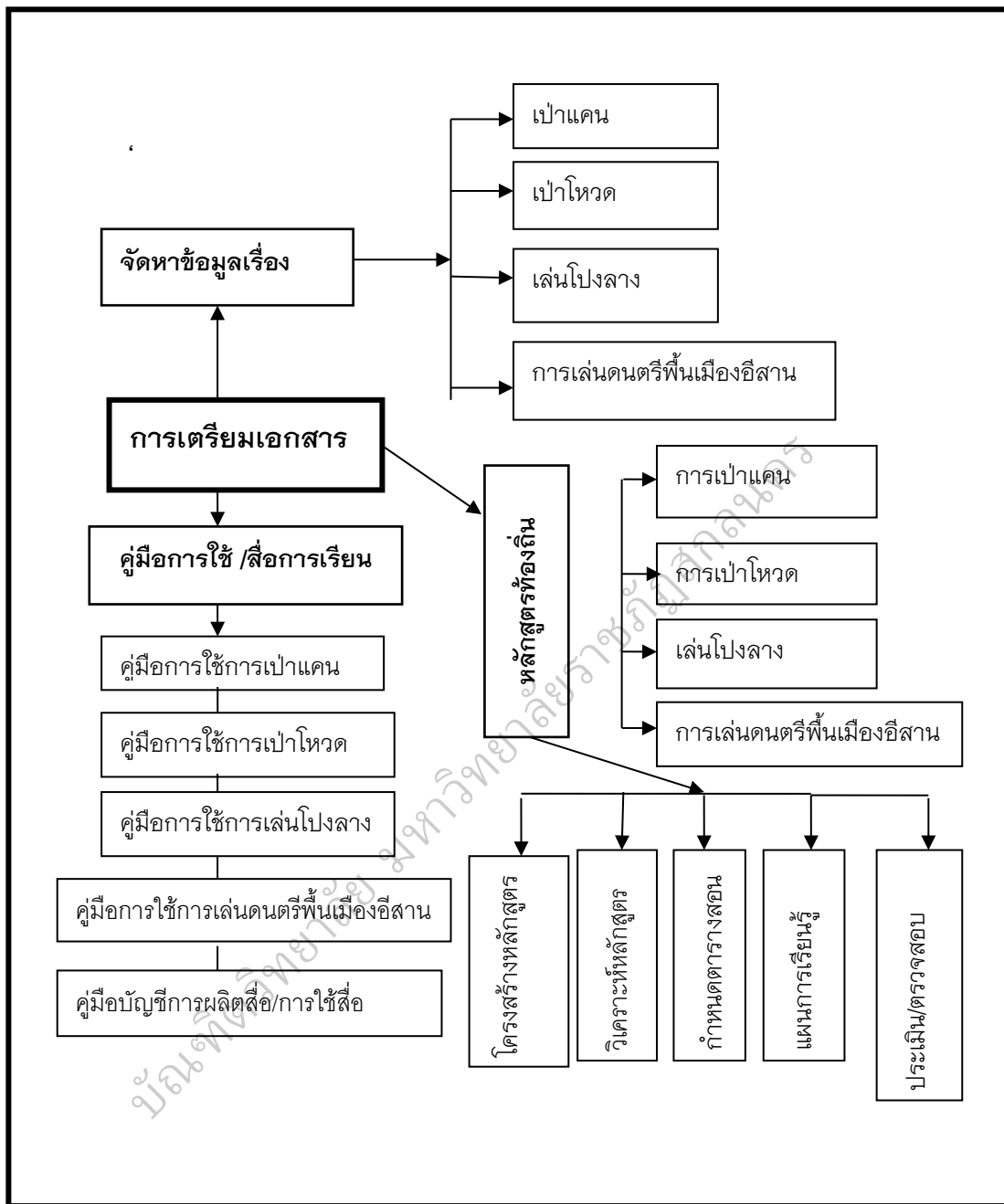
(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 1, สัมภาษณ์, 2559)

“...หลักสูตรท้องถิ่นที่ทางโรงเรียน นำมาคือ การเป่าแคน การเป่าโหวด การเล่นโปงลาง และการเล่นวงดนตรีพื้นเมืองอีสาน ครูวิชาการจะเป็นตัวหลักในการหาข้อมูลและครูประจำชั้น ป.4 – ม.3 เป็นเจ้าของเรื่อง จะมอบให้ครูประจำชั้น เพราะจะได้เข้าใจ และนำไปใช้จริงครับ...”

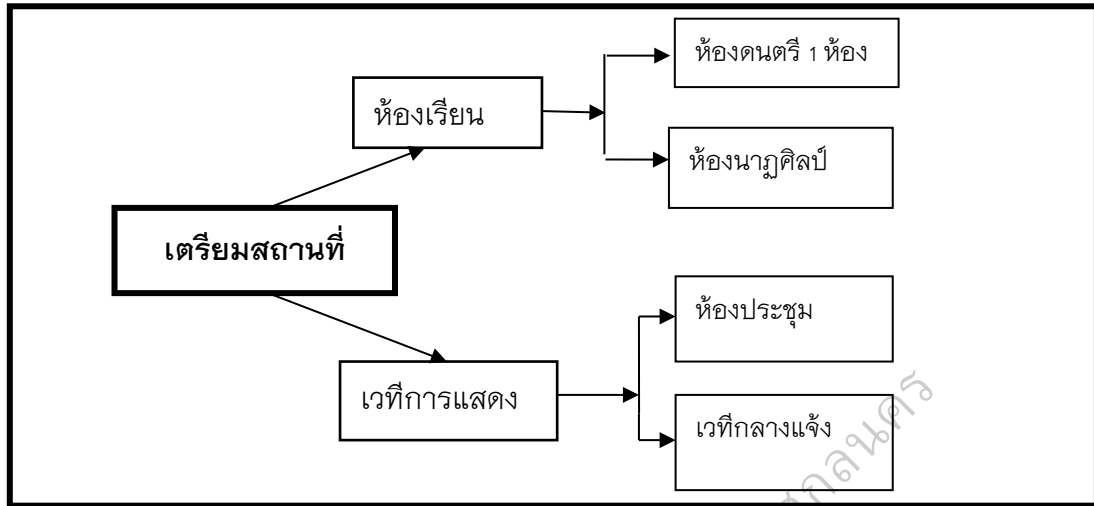
(ครู ผู้ให้ข้อมูล, คนที่ 2, สัมภาษณ์, 2559)

“...พวกเราได้ร่วมกัน เข้าร่วมการแสดงทุกครั้ง ที่ไหนก็ตามเราจะได้รับคำตอบแทนเสมอ แม้จะน้อยเราก็กุมใจค่ะ ...”

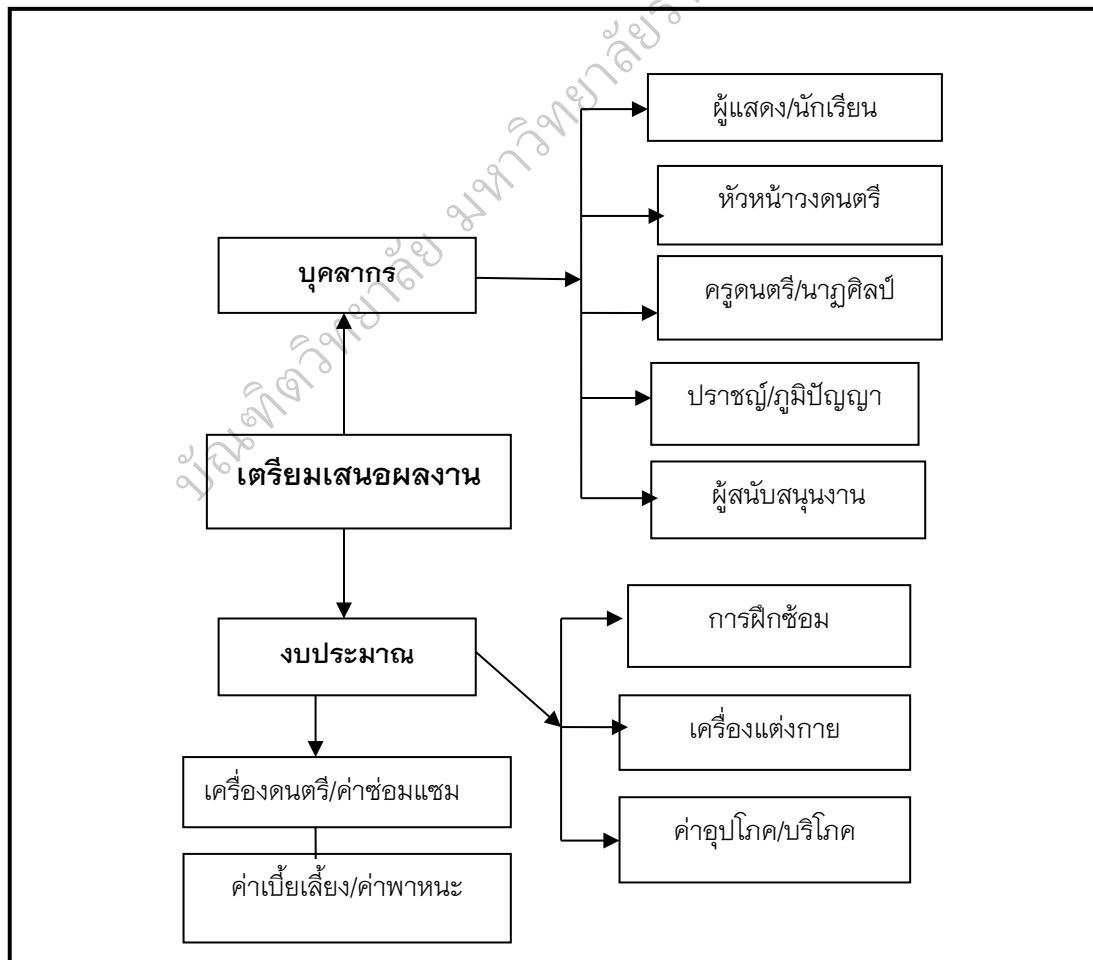
(นักเรียน, ผู้ให้ข้อมูล, สัมภาษณ์, 2559)

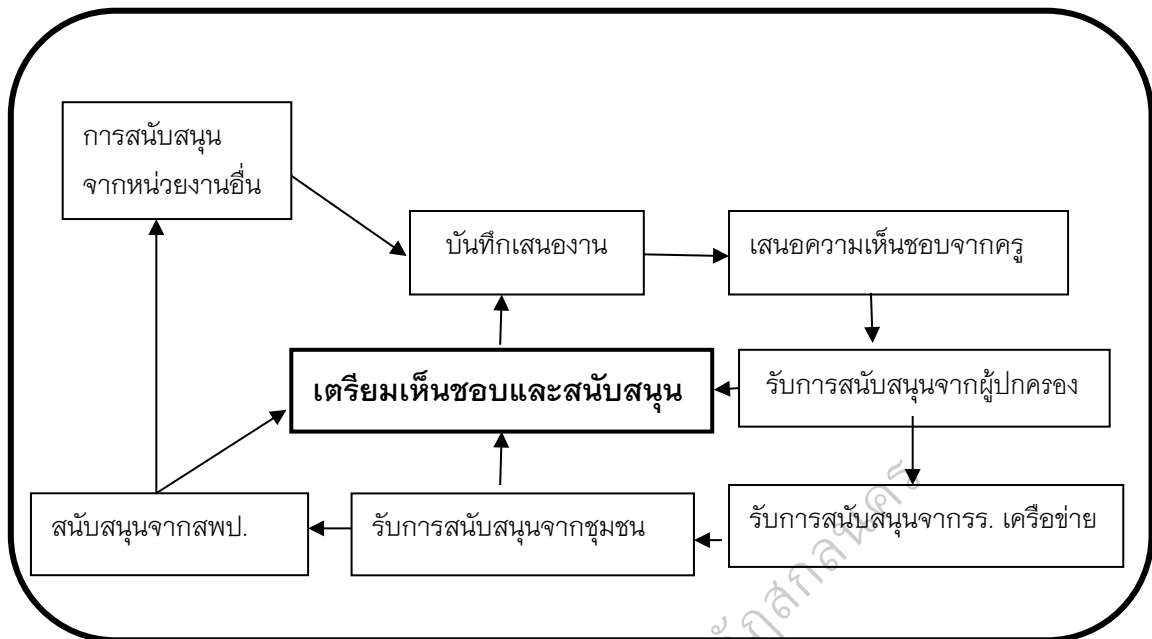
ภาพประกอบ 14 การใช้ภาวะผู้นำครู ในการเตรียมเอกสารการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

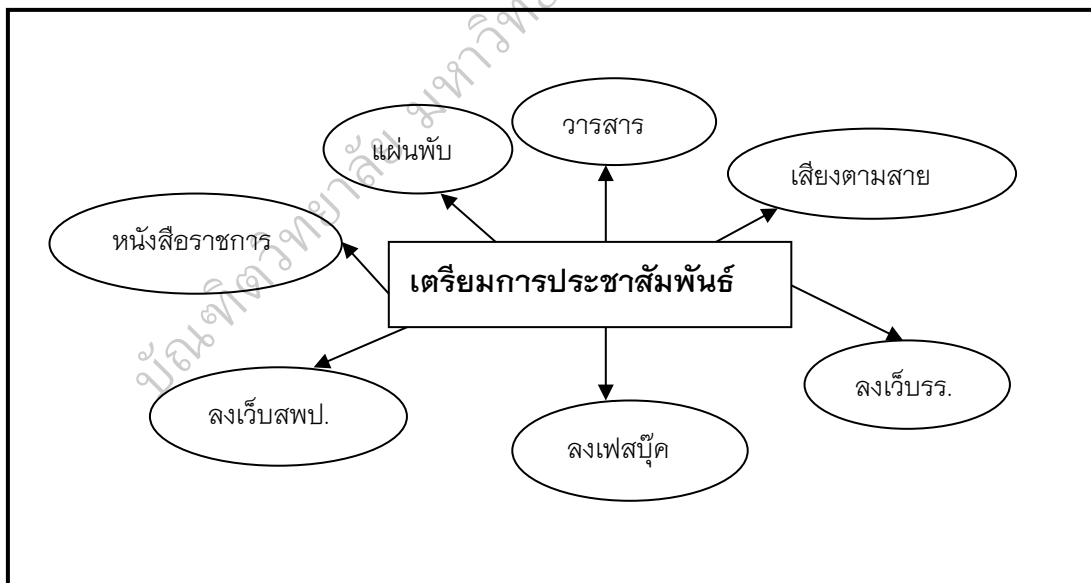
ภาพประกอบ 15 การใช้ภาวะผู้นำครูในการเตรียมสถานที่ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

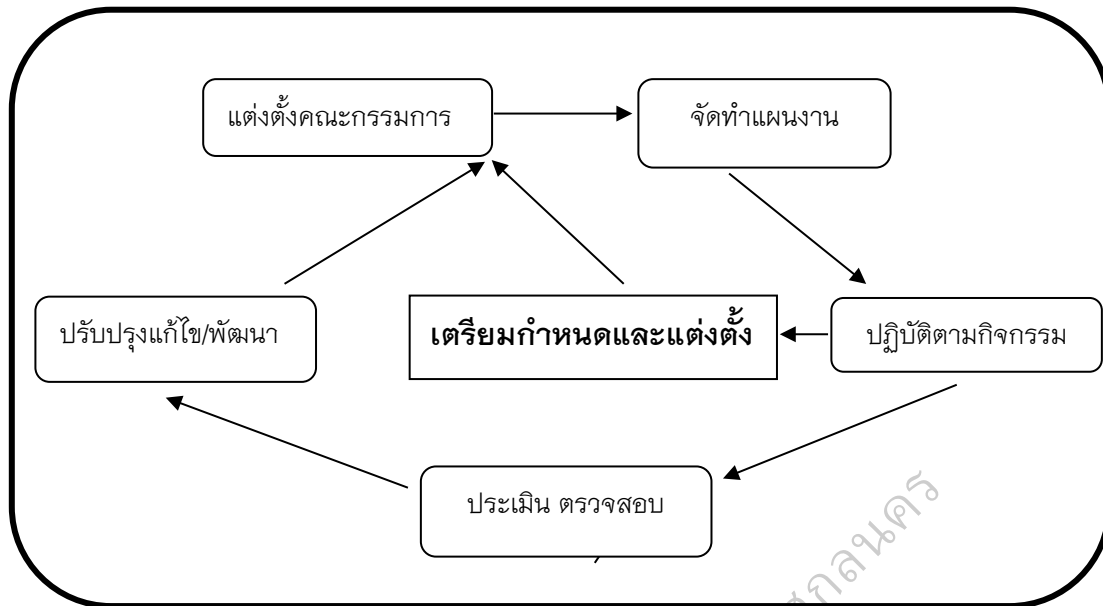
ภาพประกอบ 16 การใช้ภาวะผู้นำครูในการเตรียมเสนองานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ภาพประกอบ 17 การเตรียมเห็นชอบและสนับสนุน
ในการใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

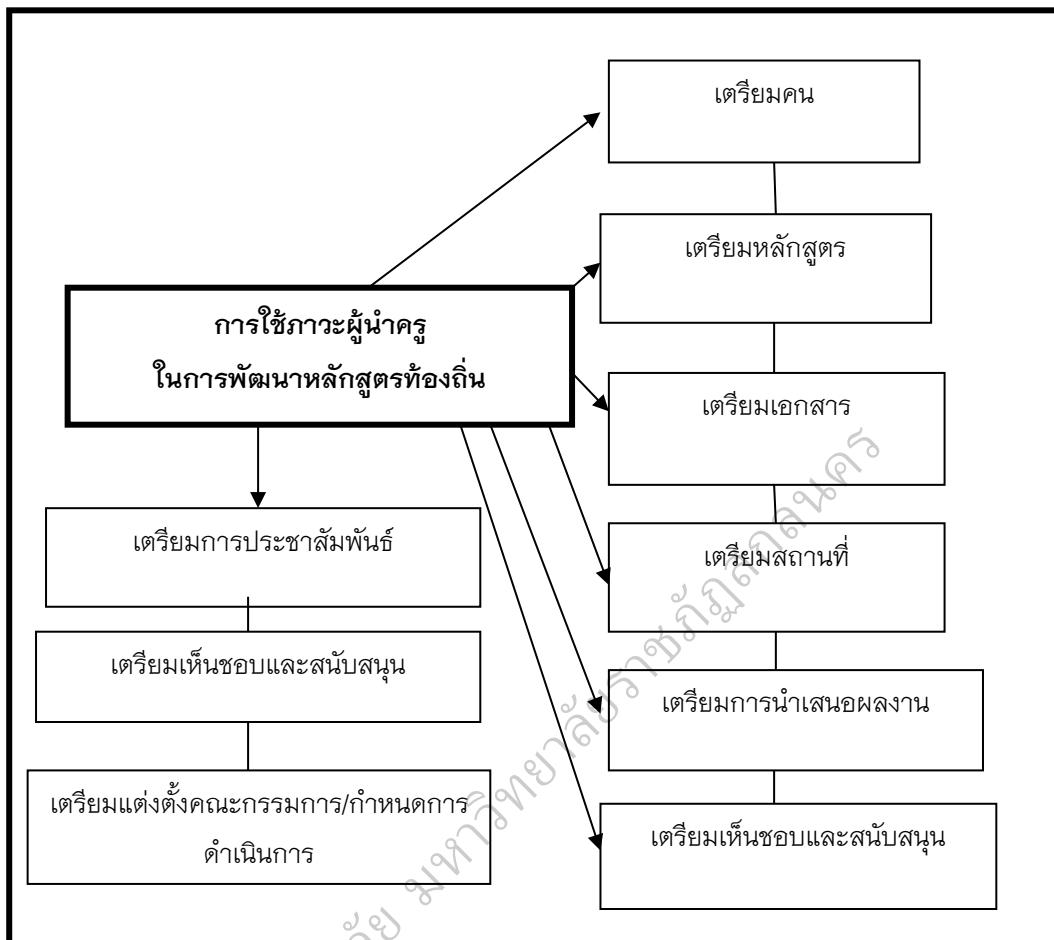

ภาพประกอบ 18 การใช้ภาวะผู้นำครูในการเตรียมประชุมสัมพันธ
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ภาพประกอบ 19 การใช้ภาวะผู้นำครูในการเตรียมกำหนด
และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

จากรูปภาพทั้งหมดที่นำเสนอเป็นการใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ที่โรงเรียนได้ให้ความสำคัญของการนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนชุมชนสามัคคีและตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและแบบรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558 ปραกฏการณ์ ในการนำเสนอผลงาน ทั้งของครูและนักเรียนที่ได้ศึกษาและเรียนรู้แบบปฏิบัติจริงได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม สืบทอด และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและยังเป็นการนำทั้งสองสาระการเรียนรู้มาบูรณาการ ได้ลงตัวและสอดคล้องกันได้สวยงาม เกิดผลจริง ปฏิบัติจริง พร้อมทั้งมีคุณภาพ แสดงให้เห็นว่า การใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เกิดประโยชน์และส่งผลไปยังนักเรียนทุกคน ดังสรุปการใช้ภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังภาพประกอบ 20

ภาพประกอบ 20 การเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ 9 ลักษณะในการใช้ภาวะผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 3 การดำรงอยู่ของภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนชุมชนสามัคคี ยังคงดำรงอยู่ ครู บุคลากรทางการศึกษา มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามแผนที่โรงเรียนกำหนดไว้ โดยครู บุคลากรทางการศึกษามีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

3.1 ร่วมกันวางแผน โดยประชุมผู้เกี่ยวข้อง คัดเลือกโครงการหรือกิจกรรม กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดขั้นตอนการทำงานและกำหนดแนวทางการประเมินผล

3.2 ร่วมกันปฏิบัติ โดยร่วมกันปฏิบัติงานตามแผนที่โรงเรียนกำหนด ปฏิบัติงานด้วยความเข้าใจ และเข้าถึงเนื้อหา และปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นและสามัคคี

3.3 ร่วมกันตรวจสอบ โดยการประเมินคุณภาพของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ประเมินผลการปฏิบัติงาน สรุปผลการประเมิน และรายงานผลการประเมิน

3.4 ร่วมกันปรับปรุงและพัฒนา โดยร่วมกันพิจารณาผลการประเมิน นำผลที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาไปไว้ในแผนปฏิบัติการ ในปีต่อไป และแนะนำผลงานดีเด่น ประกาศและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

จากการใช้ภาวะผู้นำ จะพบว่า ครูมีภาวะผู้นำในการปฏิบัติงาน ตามแผนงานทุกกิจกรรมและเกิดความสำเร็จทางด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพจนถึงปัจจุบัน

ตอนที่ 4 ผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำครูในโรงเรียนชุมชนสามัคคี ในด้านบวกและลบ ดังนี้

4.1 ด้านบวก

4.1.1 ผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำครูโรงเรียนชุมชนสามัคคี พบว่า นักเรียน มีความภาคภูมิใจกับรางวัลในการเข้าร่วมแข่งขันในกิจกรรมวิชาการทุกครั้ง กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำและผู้ตาม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นและนักเรียนมีพฤติกรรมและลักษณะอันพึงประสงค์ดีขึ้น

4.1.2 ผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำครูโรงเรียนชุมชนสามัคคี

ด้านหลักสูตรและงานวิชาการ พบว่า มีการปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน วิเคราะห์และปรับระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4.1.3 ผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำครูโรงเรียนชุมชนสามัคคี ด้านการบริหารและการจัดการ พบว่า ใช้หลักการมีส่วนร่วม ของชุมชน มีการวางตัวผู้รับผิดชอบในงานต่างๆ อย่างชัดเจน ดำเนินการตามระบบที่โรงเรียนวางไว้

4.1.4 ผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำครูโรงเรียนชุมชนสามัคคี ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า ผู้ปกครองและชุมชนเกิดสำนึกในความเป็นเจ้าของโรงเรียน มีความภาคภูมิใจในโรงเรียนชุมชนสามัคคี เชื่อมมั่นในการบริหารจัดการและคุณภาพของโรงเรียน มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนทุกเรื่อง ที่โรงเรียนร้องขอ มีการติดต่อประสานงานโดยผ่านผู้นำชุมชน

4.1.5 ผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำครูโรงเรียนชุมชนสามัคคี ด้านบุคลากรและการบริหารงานบุคลากร พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง ครู บุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาภาวะผู้นำ สามารถเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีการพัฒนาตนเอง อยู่ตลอดเวลา มีอิสระในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

4.1.6 ผลที่ติดตามมาของภาวะผู้นำครูโรงเรียนชุมชนสามัคคี ด้านความดีเด่นของสถานศึกษา ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีศรีตำบล โรงเรียนสุจริต พบว่า โรงเรียนได้รับ ความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชนดีมาก เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพทุกด้าน ผลงานของครู นักเรียนและโรงเรียน ระดับภาคและระดับประเทศมากมาย มีผู้มาศึกษาดูงานในด้านต่างๆ มากมาย เป็นสถานที่ศึกษาและทำวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาและปริญญาเอก

4.2 ด้านลบ

4.2.1 ด้านนักเรียน พบว่านักเรียนมีกิจกรรมมากและเวลาเรียนมีน้อย เรียนไม่ทันเพื่อน

4.2.2 ด้านครู เนื่องจากมีผู้มาศึกษาดูงานมาก ครูต้องเตรียมกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการของผู้ศึกษาดูงานแต่คณะกรรมการจัดการเรียนการสอนไม่เต็มที่เต็มเวลา

4.2.3 โรงเรียนต้องใช้งบประมาณเพื่อเตรียมกิจกรรมและการต้อนรับทำให้งบประมาณไม่เพียงพอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี